

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Vendula Hošková

**Omezení nedotknutelnosti obydlí prováděním kontroly
spalovacího stacionárního zdroje**

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Omezení nedotknutelnosti obydlí prováděním kontroly spalovacího stacionárního zdroje vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Kostelci nad Černými lesy dne 10. prosince 2019

.....

Vendula Hošková

Obsah práce

Seznam použitých zkratek	4
Úvod	5
1 Právní úprava nedotknutelnosti obydlí	7
1.1 Právní úprava omezení nedotknutelnosti obydlí.....	8
2 Průběh kontroly spalovacího stacionárního zdroje.....	12
2.1 Domovní prohlídka dle trestního řádu	17
2.2 Rozbor judikátu Pl. ÚS 2/17 Sb. ze dne 18. července 2017	21
3 Možnosti zneužívání kontroly spalovacího stacionárního zdroje z pohledu občanů a státu	33
4 Návrh lepšího řešení kontroly spalovacího stacionárního zdroje.....	36
Závěr.....	43
Seznam použitých zdrojů.....	46
Abstrakt	50
Abstract.....	50
Klíčová slova	51
Key words.....	51

Seznam použitých zkratk

Listina	Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva

Úvod

Nedotknutelnost obydlí je jedním ze základních pilířů Listiny základních práv a svobod, která utváří ústavní pořádek. Zákon č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zavádí nově kontroly spalovacího stacionárního zdroje, jeho příslušenství a používání paliv. Tuto kontrolu mohou provádět úředníci obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Dále tento zákon umožňuje uložit sankci až ve výši 50 000 Kč, pokud nebude poskytnut kontrolující osobě přístup do obydlí, kde se nachází spalovací stacionární zdroj. Stejná sankce hrozí, pokud bude prokázáno, že došlo ke spalování látek znečišťujících ovzduší. Kontrola spalovacího stacionárního zdroje tak byla uznána legitimním cílem pro zásah do nedotknutelnosti obydlí. Problematika samotné proporcionality této nové úpravy bude v práci také zmíněna. Ústavní soud ve svém rozsudku uznal tento zásah za ústavní. Jedním z cílů této diplomové práce je zjistit, zda tak učinil správně a zda je kontrola spalovacího stacionárního zdroje přiměřeným a nezbytným zásahem do práva na nedotknutelnost obydlí. A s tím je spojena otázka, zda lze použít lepšího řešení, které by nezasahovalo do nedotknutelnosti obydlí?

Kontroly se dějí na základě vlastní činnosti úřadu a také na základě stížností obyvatel, kteří mají podezření na vypouštění látek znečišťujících ovzduší. Vystává zde otázka, zda opravdu má ochrana zdraví neurčitého počtu osob převážet nad nedotknutelností obydlí jen na základě podnětů od občanů. A též, zda tato nová úprava nepřináší i jiné negativní následky.

Téma jsem si vybrala z důvodu, jelikož se domnívám, že zásah do nedotknutelnosti obydlí by měl být podroben přísnějším podmínkám, či lépe by mělo být nalezeno vhodnější řešení. Diplomová práce se tak bude odklánět od zavedené novely a názoru Ústavního soudu. Dalším důvodem, neméně podstatným, je také nedostatečné zpracování v literatuře. Literatura se spíše přiklání k popisu samotné kontroly a vzhledem k tomu, že se jedná o problematiku poměrně novou, není ještě dostatečně zpracována. Otázka ústavní konformity je tak ponechána stranou. Téma diplomové práce tedy není dostatečně vytěžené a diplomová práce by mohla přinést nový pohled na věc. Odborné články sice hovoří o jiných možnostech a řešeních emisí vznikajících ze spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v domácnostech, ale nerozporují současné řešení a jeho ústavní konformitu.

Kontrola spalovacích stacionárních zdrojů obcemi s rozšířenou působností tak staví do rozporu základní práva dané občanům Listinou základních práv a svobod. Na jedné straně stojí nedotknutelnost obydlí a na druhé ochrana zdraví spolu s právem na příznivé životní prostředí.

Nelze pochybovat o tom, že by tato práva nebyla pro občany stejně důležitá a potřebná. I přesto, že jsou si práva rovna, diplomová práce se více kloní k ochraně nedotknutelnosti obydlí. Je nutné, aby byly dány důvody pro jeho omezení. A ač jsou ochrana zdraví a ochrana příznivého životního prostředí silnými důvody, nelze takto činit bez řádného zhodnocení tohoto zásahu.

Diplomová práce bude rozdělena do čtyř kapitol, které na sebe budou logicky navazovat. První kapitola se zaměří na samotnou právní úpravu nedotknutelnosti obydlí a její omezení z pohledu kontroly spalovacího stacionárního zdroje. Druhá kapitola bude obsahovat nastínění průběhu samotné kontroly a její porovnání s domovní prohlídkou dle trestního řádu. V této kapitole bude přiblížen i rozsudek Ústavního soudu. Třetí kapitola poté zpracuje možné negativní důsledky vznikající zavedením této kontroly. Poslední, tedy čtvrtá kapitola, se zaměřuje na zhodnocení jiných řešení zabraňujících vzniku emisí ze spalovacích stacionárních zdrojů a také zde bude učiněn pokus o nalezení vhodnějšího řešení tak, aby nemuselo docházet k zásahu do nedotknutelnosti obydlí.

Diplomová práce se bude zabývat čistě právní otázkou dané problematiky, nikoliv technickými stránkami kladenými na provoz spalovacího stacionárního zdroje a v tomto směru tak nebude zacházet do hloubky. Samotná kontrola v diplomové práci bude také pouze jen nastíněna, jelikož cílem práce není posuzovat kontrolní řád, ale zásah do nedotknutelnosti obydlí jako takový. Zde bych navrhovala případný další výzkum zabývající se více problémem možných rozborů odebraných vzorků popela a jejich důvěryhodnosti.

Naopak více budu pracovat s materiály Ministerstva životního prostředí, které danou problematiku dobře zpracovávají. Diplomová práce bude pracovat také s Analýzou problémů a možností řešení kontrolovatelnosti plnění povinností provozovatelů spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v domácnostech z hlediska ochrany ovzduší, o kterou jsem oficiálně požádala výše zmíněné Ministerstvo životního prostředí. Práce s tímto dokumentem může přinést nový pohled na danou problematiku.

Jak bylo uvedeno výše, samotná kontrola spalovacího stacionárního zdroje úřady s rozšířenou působností otevírá nutnou otázku zhodnocení dané úpravy a její ústavní konformity. Diplomová práce si klade za cíl zhodnotit rozsudek Ústavního soudu a především se zaměřit na otázku proporcionality a dopadů právní úpravy na vlastníky a nájemce.

1 Právní úprava nedotknutelnosti obydlí

Nedotknutelnost obydlí je vymezena v Listině základních práv a svobod v článku 12, ve kterém je stanoveno, že žádná osoba není oprávněná vstoupit do jakéhokoliv obydlí bez souhlasu osoby, která v tomto obydlí bydlí. Toto neplatí pro orgány činné v trestním řízení, s podmínkou jednání na příkaz soudce, a také v případě ochrany života, zdraví, pro ochranu práv a svobod druhých a také v situacích, kdy je ohrožen veřejný pořádek a bezpečnost.¹ Ochrana obydlí je dále zakotvena v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, kde je úprava obydlí zařazena k ochraně soukromí a rodinného života. Zásahy ze stran státu jsou povoleny shodně s vnitrostátní úpravou a Úmluva navíc zásahy rozšiřuje v případech ochrany národní bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, prevence nepokojů a zločinnosti a ochranu morálky.²

Ač je v ustanoveních vnitrostátní a mezinárodní úpravy přece jen rozdíl, není třeba mu přikládat velký význam. V Evropě se celkově rozděluje chápání ochrany obydlí do dvou rovin. Jedna slouží jako ochrana před samotným zásahem ze stran třetích osob a druhá rovina chrání obydlí před orgány činnými v trestním řízení a úředními osobami.³

Obydlí je pak dále vymezeno jako prostor, ať již v nemovitosti či ve věcech movitých, které si osoba pořídila s tím, že nebude obecně přístupné.⁴ Je tím tedy myšleno místo, kde člověk může sám nerušeně užívat svého soukromí.⁵ V tomto se shoduje i judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která vymezuje obydlí jako prostor, kde se rozvíjí život rodiny a soukromí.⁶

Kontrola spalovacího stacionárního zdroje tedy nezasahuje pouze do nedotknutelnosti obydlí, nýbrž i do soukromého a rodinného života, která jsou zakotvena v čl. 10 odst. 2 Listiny⁷ a též zasahuje do článku 10 odst. 1 Listiny⁸, ve kterém je vymezena lidská důstojnost.⁹ Tato práva spolu úzce souvisí, což uvádí i rozsudek III. Pl. ÚS. 287/96:

¹ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

² Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

³ Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, bod 16

⁴ WAGNEROVÁ, Eliška. In WAGNEROVÁ, Eliška (ed). Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 332 (čl. 12 Listiny).

⁵ BARTOŇ, Michal a kol. Základní práva. Praha: Leges, 2016, s. 302.

⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. listopadu 2006, Giacomelli proti Itálii, č. 59909/00, bod 76.

⁷ Usnesení předsednictva č.2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸ Tamtéž

⁹ WAGNEROVÁ, Eliška. In WAGNEROVÁ, Eliška (ed). Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 330 (čl. 12 Listiny).

„Domovní svoboda jako ústavně zaručené právo plynoucí z čl. 12 Listiny svou povahou a významem spadá mezi základní lidská práva a svobody, neboť spolu se svobodou osobní a dalšími ústavně zaručenými základními právy dotváří osobnostní sféru jedince, jehož individuální integritu, jako zcela nezbytnou podmínku důstojné existence jedince a rozvoje lidského života vůbec, je nutno respektovat a důsledně chránit, zcela právem proto spadá tato ochrana pod ochranu ústavní, neboť – posuzováno jen z poněkud jiného hlediska – jde o výraz úcty k právům a svobodám člověka a občana (...)“¹⁰

Naopak nelze nedotknutelnost obydlí spatřovat v ochraně relativních majetkových práv, jakým je například nájem.¹¹ Chrání však před zásahem do obydlí, ať již osoba užívá obydlí z jakéhokoliv právního titulu, což může být i nájem.¹² Dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva lze přiznat ochranu obydlí i v těch případech, kdy se jedná o obydlí nelegální.¹³

Jen velice okrajově bych se zmínila také o tom, že ochrana nedotknutelnosti obydlí směřuje i na podnikatelské prostory a chrání i právnické osoby,¹⁴ čímž se tato diplomová práce dále zabývat nebude z důvodu, jenž je uveden v následující podkapitole.

1.1 Právní úprava omezení nedotknutelnosti obydlí

Omezení nedotknutelnosti obydlí, jak je uvedeno výše, je upraveno v Listině základních práv a svobod v článku 12 odst. 2 a 3,¹⁵ kdy pro účely této diplomové práce je relevantní odstavec třetí a v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv v článku 8 odst. 2.¹⁶ Pro účely této diplomové práce bude nejdůležitější ochrana zdraví, která je blíže specifikována v §17 zákona o ochraně ovzduší.¹⁷ Ochrana zdraví je zde promítnuta do ochrany před znečištěním, které může mít na zdraví neblahý vliv.¹⁸ Škodlivé emise vznikají ze spalování nevhodných paliv, jako je např. odpad. Běžný spalovací stacionární zdroj umístěný v domácnosti nemůže vytvořit takové technické podmínky pro spalování odpadu jako k tomu určené spalovny. Vznikají tak škodlivé látky, které jsou toxické, mohou vést také ke korozi spalovacího stacionárního zdroje, jestliže

¹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 22. května 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96

¹¹ WAGNEROVÁ, Eliška. In WAGNEROVÁ, Eliška (ed). Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 330 (čl. 12 Listiny).

¹² KANTORÍKOVÁ, Jana. In KLÍMA, Karel (ed). Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, s. 693 (čl. 12 Listiny).

¹³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 24. listopadu 1986, Gillow proti Spojené království, č. 9063/80.

¹⁴ WAGNEROVÁ, Eliška. In WAGNEROVÁ, Eliška (ed): Listina základních práv..., s. 332 (čl. 12 Listiny).

¹⁵ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ Tamtéž

odpad obsahuje chlór (např. plasty s PVC) a dokonce v něm může vzniknout z nesprávného spalování požár.¹⁹ Špatným palivem však mohou být i kartony od nápojů, časopisy, léky či potraviny.²⁰

Toto zákonné ustanovení míří pouze na rodinné domy, byty či stavby určené pro rodinnou rekreaci, nikoliv na stavby a místnosti sloužící k podnikání,²¹ podrobněji rozebráno dále. Domnívám se však, že zrovna v této oblasti je nutné zpozornět a klást větší důraz na ochranu nedotknutelnosti obydlí, jelikož se právě v místech určených k bydlení více projevuje svoboda člověka hlavně v ochraně soukromí, s čímž je spojena i ochrana nedotknutelnosti obydlí a nutnost ochrany osobního života v tomto obydlí. Přece jen v takovýchto místech člověk tráví více času, cítí se pohodlně, není ostražitý na své chování před okolím, žije tak, jak je mu to pohodlné a snaží se vytvořit bezpečné prostředí pro svou rodinu. A právě do tohoto práva je zasaženo.

Tento zásah lze z mého pohledu považovat za výraznější, než kdyby k němu docházelo v místech určených pro podnikání, jelikož zde se nevytváří podmínky pro případný rodinný či osobní život tak, jak je tomu v domech, bytech či stavebách určených pro rodinnou rekreaci. Je zde přece jen větší přístup ostatních osob, člověk musí vystupovat s ohledem na svou profesi a není zde taková potřeba na ochranu soukromí svého či rodinných příslušníků. Otázkou tedy zůstává, zda zásah do ochrany nedotknutelnosti obydlí není nepřiměřený.

Do výše zmíněných rodinných prostor může zasáhnout obecní úřad s rozšířenou působností a to tak, že v případě porušení § 17 odstavce 1 zákona o ochraně ovzduší,²² které vyžaduje kontrolu spalovacího stacionárního zdroje, příslušenství tohoto stacionárního zdroje či používaných paliv k prokázání porušení, je provozovatel nejdříve písemně upozorněn na porušení povinností provozovatele spalovacího stacionárního zdroje a možnou kontrolu ze strany obecního úřadu s rozšířenou působností, jestliže porušení nebude odstraněno či se bude opakovat. Jestliže nebude ze strany provozovatele uposlechnuto, předchozí písemné upozornění opravňuje obec s rozšířenou působností vstoupit do rodinných prostor výše vymezených.²³ Vlastníkovi či osobě prostor užívající není dovoleno klást odpor vůči tomuto vstupu.²⁴

¹⁹ Sdělení Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu 300Kw a nižším, v Praze dne 17. září 2019, s. 11.

²⁰ Co do kamen nepatří [online]. arnika.org, [cit. 8. prosince 2019]. Dostupné na <<https://arnika.org/co-do-kamen-nepatri>>.

²¹ § 17 odst. 2 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

²² Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

²³ Samotné provedení kontroly je poté blíže rozvedeno v kapitole 2.

²⁴ § 17 odst. 2 zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

Povinností, které musí provozovatel dodržovat je vcelku mnoho a jsou upraveny v §17 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší v písmenech a) až h).²⁵ V tomto odstavci jsou vymezeny obecné povinnosti, které platí pro provozovatele jakéhokoliv zdroje, jenž znečišťuje ovzduší. Úprava dopadá jak na samotné používání zdroje, ať již se jedná o uvádění do chodu, emisní limity či použitá paliva, tak na úkony s tím spojené, jako jsou informační povinnost, umožnění kontroly, dodržování kompenzačních opatření a opatření revizních.²⁶

Kontrola spalovacího stacionárního zdroje, byla zavedena z důvodu, že lidé používají tyto zdroje nesprávně, případně v něm pálí odpad, který do nich nepatří. Zvyšují tak imise, které mohou způsobit dýchací potíže vedoucí až k závažným onemocněním. Novela č. 369/2016 Sb., která nabyla účinnosti v roce 2017, opravňuje k provedení kontroly úřad s rozšířenou působností, jen doplnila samotnou ochranu před znečištěním upravenou v zákoně o ovzduší. Umožnila však reálné dodržování pokynů stanovených v zákoně pod pohrůžkou kontroly, jelikož dříve bylo nesnadné bez této kontroly prokazovat porušení zákona a domáhat se tak nápravy, která by zabránila dalšímu znečišťování.²⁷

Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016²⁸ uvádí, že posílení pravomocí orgánů v oblasti kontroly spalovacího stacionárního zdroje bylo zavedeno z důvodu naplnění mezinárodních povinností. Novela²⁹ se zaměřuje na celkové zlepšení ovzduší, které v sobě zahrnuje i zkvalitnění v oblasti nežádoucích emisí. Zpráva vychází z analýzy ministra životního prostředí,³⁰ jemuž to uložila vláda usnesením č. 547 ze dne 24. července 2013 na základě usnesení vlády č. 547.³¹

Samotná kontrola spalovacích stacionárních zdrojů není novinkou, do zavedení této novely³² byla však možná v kotelnách pouze u domů s byty a rodinných domů v prostorách určených pro podnikání.³³ Nová právní úprava tak rozšiřuje stávající kontrolu a zvětšuje tak i pravomoci orgánů obce. Vše by mělo sloužit k tomu, aby byla lepší kontrola dodržování

²⁵ zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ BEJČKOVÁ, Pavla. Zákon o ochraně ovzduší. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 117 – 119.

²⁷ Tamtéž, s. 120 – 121.

²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ Zákon č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti plnění povinností provozovatelů spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v domácnostech z hlediska ochrany ovzduší, Ministerstvo životního prostředí, červen 2014

³¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

³² Zákon č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

³³ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb.,...

zákonných ustanovení a dosahovalo se tak zlepšení v oblasti ovzduší, které lidé dýchají. Do této doby se spalování paliv, z nichž vznikají škodlivé emise, mohlo bránit pouze za pomoci žaloby v civilním řízení. Vše tedy záviselo na podání žaloby stěžovatelem, který nemohl věc řešit přes správní orgán. Stěžovatel se mohl bránit pouze §1013 občanského zákoníku, dle něhož³⁴:

*„Vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku... Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod“.*³⁵

Ministerstvo životního prostředí zpracovalo odpovědi 22 států na otázku, jak je v jednotlivých zemích tento problém řešen.³⁶ Dle mého názoru se ze zemí uvedených v důvodové zprávě nejvhodněji upravuje a z části se podobá současnému stavu oprávnění ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů právní úprava Belgie. Pro kontrolu jsou určeni inspektoři místních orgánů, kteří ale mohou vstupovat do obydlí jen za určitých podmínek. Musí mít buď písemný souhlas osoby žijící v kontrolovaném obydlí anebo musí mít písemné potvrzení od soudu. Oba tyto souhlasy předchází samotné kontrole, tedy je nutné, aby je inspektor obdržel před zahájením kontroly. Oproti tomu v Německu může kontrola vstoupit i bez souhlasu vlastníka, ale provádí ji kominíci. Stejně tak v Rakousku, kde však jsou kontroly předem hlášeny.³⁷

Návrh novelizace zákona uvádí, že bez přímé kontroly spalovacích stacionárních zdrojů nelze účinně dosáhnout požadovaných výsledků ve snížení znečištění ovzduší a jeho negativního dopadu na zdraví a životní prostředí. Tato kontrola by měla působit primárně preventivně, aby se kontrolované osoby nedopouštěly porušování zákoných ustanovení.³⁸

Není pochyb o tom, že tato kontrola je žádoucí, jelikož se snaží chránit jednu z nejvýznamnějších ústavních hodnot, tedy ochranu zdraví³⁹. Otázkou však zůstává, zda je kontrola tak, jak ji upravuje zákon, nutná a není jiné řešení, které by bylo šetrnější k základním právům, jež byla zmíněna výše?

³⁴ Tamtéž

³⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb.,...

³⁷ Tamtéž

³⁸ Tamtéž

³⁹ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

2 Průběh kontroly spalovacího stacionárního zdroje

Samotný proces kontroly začíná tím, že obec s rozšířenou působností obdrží podnět nebo jedná z vlastní úřední činnosti,⁴⁰ protože musí dohlížet na dodržování zákona o ochraně ovzduší.⁴¹ Podnět může podat jak osoba fyzická, tak osoba právnická.⁴² Podnět tak může přijít i ze strany jiného orgánu veřejné správy.⁴³ Kontrolní orgán je povinen podnět přijmout dle §42 správního řádu,⁴⁴ není však povinen, po jeho posouzení, zahájit samotný postup vedoucí ke kontrole.⁴⁵

Aby mohla být uložena sankce, musí obec s rozšířenou působností mít k dispozici takové důkazy, ze kterých lze zjistit stav věci bez důvodných pochybností.⁴⁶ Blíže podklady pro vydání rozhodnutí upravuje §50 správního řádu. Jsou jimi důkazy, podklady od jiných správních úřadů atd. Jestliže zákon nevymezuje, který podklad pro vydání rozhodnutí je pro obec s rozšířenou působností závazný, může použít své vlastní úvahy.⁴⁷ Sdělení Ministerstva životního prostředí⁴⁸ za důkazy označuje dokumentaci na fotografiích, videích, výpovědi svědků, doklady o obstarání vyhovujícího paliva, doklad o kontrole technického stavu a provozu⁴⁹, doklad o kontrole zdroje⁵⁰ atd.

Než se přistoupí k samotné kontrole, jako první se prověří, zda jsou získané důkazy schopny prokázat porušování ustanovení na ochranu ovzduší před nesprávným používáním spalovacích stacionárních zdrojů dle zákona o ochraně ovzduší. Jestliže jsou důkazy dostačující, samotná kontrola není potřeba. Pokud však nepostačují, je osoba porušující své povinnosti písemně upozorněna, poučena o svých povinnostech a o možné kontrole, v případě opakování jejího jednání.⁵¹

Toto jednání úřadu s rozšířenou působností před samotným započítím kontroly, se řídí § 3 kontrolního řádu.⁵² Ten opravňuje úřad provést úkony, dle kterých se získají podklady nutné

⁴⁰ Sdělení Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu 300Kw a nižším, v Praze dne 17. září 2019, s. 13.

⁴¹ § 27 odst. 5 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

⁴² Metodická pomůcka pro obce Podání ve veřejné správě 2010, aktualizace 1. ledna 2014, Ministerstvo vnitra, s. 4.

⁴³ Sdělení Ministerstva životního prostředí ..., s. 13.

⁴⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁵ Sdělení Ministerstva životního prostředí ..., s. 13 – 14.

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ Sdělení Ministerstva životního prostředí ..., s. 13.

⁴⁹ § 17 odst. 1 písm. h) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰ § 17 odst. 1 písm. e) a odst. 2 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 122.

⁵² Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

pro posouzení potřebnosti kontroly. Jestliže veškeré důkazy prokazují porušení povinností a není potřeba kontrola, je zahájeno přestupkové řízení.⁵³

Pokud porušovatel neuposlechne písemné upozornění⁵⁴ (je zde tedy důvodné podezření na nedodržování zákonných ustanovení a nelze porušení dokázat jiným způsobem⁵⁵), může kontrolní orgán přistoupit ke kontrole pověřenou kontrolní osobou,⁵⁶ která je dle §4 kontrolního řádu pověřena vedoucím kontrolního orgánu.⁵⁷ Samotná kontrola může probíhat buď neohlášeně, nebo jako předem ohlášená.⁵⁸ Dle §5 kontrolního řádu⁵⁹ se kontrola zahájí oznámením, které musí být doručeno osobě, u které bude kontrola provedena anebo úkonem, jenž lze využít v situacích, kdy je potřeba zabránit zmaření účelu kontroly či je nutné zamezit prodlení. V takovém případě je prvním úkonem samotný kontrolní úkon a až poté se kontrolní osobě překládá pověření ke kontrole.⁶⁰

Jestliže se kontrola zahajuje kontrolním úkonem, je nutné splnit tři podmínky pro tento postup. První podmínkou je, že první kontrolní úkon zahajuje celou kontrolu, před samotným předložením potvrzení, které je druhou podmínkou. Předložení potvrzení musí následovat bezprostředně, což lze chápat tak, že by k předložení mělo dojít ten samý den, ve kterém provedena kontrola. Třetí podmínkou je, že kontrola je třeba. To znamená, že je nutné nejdříve kontrolu zahájit před předložením potvrzení z důvodu, aby nebyl ohrožen cíl samotné kontroly, kterým je zjistit, zda kontrolovaná osoba splňuje zákonné požadavky.⁶¹

Během provádění kontroly je možno ze strany úřadu s rozšířenou působností pozvat k účasti na kontrole i jinou fyzickou osobu (dle §6 kontrolního řádu⁶²), kterou může být například odborník s potřebným vzděláním k posouzení, zda je spalovací stacionární zdroj technicky užíván dle zákonných ustanovení.⁶³ K takovému přizvání dochází, když kontrolní orgán, v tomto případě osoby pověřené úřadem s rozšířenou působností, není schopen zajistit dostatečnou kontrolu, jelikož chybí potřebné odborné vzdělání kontrolujících osob. Důvod,

⁵³ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 122.

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ Sdělení Ministerstva životního prostředí ..., s. 15.

⁵⁶ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 122.

⁵⁷ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 122.

⁵⁹ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 122 – 123.

⁶¹ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář. 1. vydání. Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2015, s. 79 – 80.

⁶² Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 123.

proč byla přizvána další fyzická osoba k účasti na kontrole, musí být zaznamenán v kontrolním protokolu, stejně tak jako označení této osoby⁶⁴ (dle §12 odst. 1 písm. c) kontrolního řádu⁶⁵).

Přizvaná osoba musí být poučena o svých právech a povinnostech a je též nutné, aby jí bylo vystaveno pověření. Přiměřeně se na práva a povinnosti kontrolované osoby vůči této osobě hledí jako na shodná vůči osobě kontrolující. Pověření přizvané osobě může vystavit i jiná osoba, než vedoucí kontrolního orgánu či osoba jím pověřená. Může to být jakákoli osoba určena vnitřní organizací úřadu s rozšířenou působností. Pověření může být společné s pověřením kontrolující osoby, tedy se může nacházet na stejném dokumentu. Zákonem nejsou stanoveny jeho náležitosti. Ale vyplývá z něho, že by mělo být v písemné formě a obsahově by mělo odpovídat stejným náležitostem, které jsou uvedeny v pověření kontrolující osoby.⁶⁶ Účast na kontrole není povinná, přizvaná osoba musí s kontrolou souhlasit. Souhlas může být dán i konkludentně. Vždy se jedná o fyzickou osobu, kontroly se nemůže zúčastnit osoba právnická.⁶⁷

I během celé kontroly je úřední osoba, pověřená úřadem s rozšířenou působností, vázána kontrolním řádem, který vymezuje její práva i povinnosti. Mezi tato práva a povinnosti patří například prohlídka kotle, odebrání vzorků, vyžadování potřebné dokumentace, sestavení výsledného protokolu, nebránění kontrolovanému v účasti na kontrole apod.⁶⁸ I samotný kontrolovaný má práva i povinnosti, na které je potřeba během kontroly dbát. Je kupříkladu oprávněn znát obsah protokolu,⁶⁹ jehož stejnopis je kontrolující povinen mu doručit⁷⁰ a také je oprávněn podat proti protokolu námitky,⁷¹ se kterými se musí kontrolní orgán vypořádat.⁷²

Po odebrání vzorků dle §11 kontrolního řádu⁷³ se vystavuje potvrzení od kontrolující osoby. V tomto potvrzení by měly být uvedeny určité náležitosti, kterými mohou být: označení dne odebrání vzorku, kontrolního orgánu, kontrolující osoby, deskripci vzorku a označení, pro jakou kontrolu je vzorek odebírán. Vždy se odebírá jen potřebné množství pro provedení zkoušky a pokud je to možné, vzorek se po prozkoumání vrací kontrolované osobě. Jestliže to však možné není, kontrolovaná osoba má nárok na peněžní kompenzaci vzorku a to v takové výši, za kterou se tento vzorek běžně prodává, jinak ve výši, za kterou byl pořízen. Pokud by

⁶⁴ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 83.

⁶⁵ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 84 -85.

⁶⁷ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 83 - 85.

⁶⁸ § 8 a § 9 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ § 10 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰ § 9 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 123.

⁷² VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 120.

⁷³ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

se nepodařilo ani touto cestou výši určit, rozhodující by byla cena ve výši účelně vynaložených nákladů. Kontrolní řád nespécifikuje, co se pod termínem účelně vynaložené náklady rozumí, obecně lze mít za to, že by to mohly být náklady na obstarání si stejného nového vzorku.⁷⁴

Pokud závěry rozboru vzorku nejsou dostatečně určité k tomu, aby prokázaly palivo, které může být zdraví škodlivé, či tuto skutečnost nelze ani vyloučit, není spalování nevhodného paliva prokázáno. Může se tak stát, pokud bylo spáleno malé množství škodlivého paliva či šlo o palivo, které nevytváří nebezpečné látky, ale má vlastnosti, které tyto výsledky mohou zapříčinit.⁷⁵

Jak již bylo zmíněno výše, je nutné o samotné kontrole sestavit protokol kontrolním orgánem, jehož náležitosti jsou stanoveny zákonem v §12 kontrolního řádu. Jedná se například o označení kontrolního orgánu a kontrolujícího, označení přizvané osoby, označení předmětu kontroly, datum vyhotovení, zjištění vyplývající z kontroly apod.⁷⁶ Na samotné vyhotovení protokolu o proběhlé kontrole má kontrolující orgán pořádkovou lhůtu 30 dní, která začíná plynout posledním kontrolním úkonem. Zákon také umožňuje lhůtu na vypracování protokolu v délce 60 dní, to však jen v případech, které jsou složité. Po vyhotovení protokolu je nutné stejnopis tohoto protokolu doručit kontrolované osobě, aby mohla řádně uplatnit námítky, pokud by shledala pochybení v proběhlých kontrolních zjištěních.⁷⁷

Námítky lze uplatnit dle §13 kontrolního řádu u kontrolního orgánu a to, pokud není stanovena lhůta delší, do 15 dní od doručení protokolu. Námítky kontrolované osoby lze podávat pouze písemnou formou, je nutné v nich uvést, jaké kontrolní zjištění bylo chybné a odůvodnění, proč toto zjištění kontrolovaná osoba rozporuje.⁷⁸ S námítkami se musí kontrolující osoba či vedoucí kontrolní skupiny vypořádat do 7 dnů, jestliže jim vyhoví.⁷⁹ Vyhověním se rozumí i došetření věci⁸⁰ či napravení nesprávností v protokolu.⁸¹ Kontrolní řád⁸² dále vymezuje, že pokud nebude námítkám vyhověno, musí je do 30 dnů vyřídit nadřízená osoba kontrolující osoby. Zde již může námítky i zamítnout (např. pokud neobsahují odůvodnění) či vyhovět jim pouze částečně. Je možné vypořádání námitek prodloužit o dalších 30 dnů, ale to pouze v situaci, kdy se jedná o zvlášť složitý případ a kontrolovaná osoba o této

⁷⁴ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 129-130.

⁷⁵ Sdělení Ministerstva životního prostředí..., s. 17.

⁷⁶ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 141 -142.

⁷⁸ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ § 14 odst. 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ § 21 odst. 2 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ § 21 odst. 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁸² § 14 odst. 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

skutečnosti byla před prodloužením vyrozuměna. Všechny lhůty pro vyřízení námitek trvají ode dne jejich doručení kontrolující osobou.⁸³

Není blíže specifikováno, jestli by mělo mít sdělení o vyřízení námitek určitou formu. Mělo by se však doručit kontrolované osobě, a to buď v listinné podobě, nebo datovou schránkou. Lhůta je stanovena pro vypořádání se s námitkami, k doručení písemnosti tedy může dojít až po uplynutí této lhůty, stačí pouze sdělení v této lhůtě odeslat.⁸⁴

Ten den, kdy je písemnost o vypořádání se s námitkami doručena kontrolované osobě, je kontrola ukončena. V případě, že by kontrolovaná osoba námitky nevyužila, je kontrola ukončena vzdáním se práva uplatnění námitek či uplynutím lhůty pro jejich podání.⁸⁵

Pokud se prokáže, že skutečně došlo k pochybení ze strany kontrolovaného a nedodržel zákonné povinnosti, které jsou nutné pro řádný provoz spalovacího stacionárního zdroje, je možné uložit mu pokutu a také nápravné opatření.⁸⁶ V případě uložení pokuty se postupuje dle §23 o ochraně ovzduší⁸⁷ a může se tak uložit pokuta do výše 50 000 Kč. Stejnou pokutu může provozovatel dostat, když nevpustí kontrolující osobu do obydlí.⁸⁸

Nápravné opatření se řídí úpravou v §22 zákona o ochraně ovzduší⁸⁹ a může vést až k samotnému zastavení provozu. Jestliže je zde důvodné podezření, že byl spáchán přešůpek, může být přivolána i Policie České republiky, která má práva k provedení úkonů, kterými úřední osoby nedisponují.⁹⁰ Postupuje dle zákona o Policii České republiky.⁹¹ Kontrolní orgán spolupracuje s obecní policií a s Policií České republiky také v případech upravených správním řádem,⁹² jako je například předvedení kontrolovaného (dle §60 správního řádu⁹³).⁹⁴

Při kontrole spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v prostorách společně sdílenými osobami v bytových domech se tento postup neuplatní.⁹⁵ Bude se postupovat dle §17 odst. 1 písm. e) zákona o ochraně ovzduší⁹⁶ a nebude nutné splnit předchozí postup, tedy nemusí dojít k opakovanému porušení zákonných ustanovení, není potřeba provozovatele na možnou

⁸³ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 150 -152.

⁸⁴ VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář..., s. 151 - 152.

⁸⁵ § 18 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ BEJČKOVÁ, Zákon o ochraně ovzduší..., s. 122.

⁸⁷ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ § 23 odst. 1 ve spojení s § 23 odst. 2 písm. a) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁹ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁰ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší ..., s. 124.

⁹¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁹² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ BEJČKOVÁ: Zákon o ochraně ovzduší..., s. 124.

⁹⁵ Sdělení Ministerstva životního prostředí..., s. 15.

⁹⁶ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

kontrolu upozornit a také není nutné mít splněny podmínky pro to, že není možné prokázat porušení bez nutného provedení kontroly.⁹⁷ Dle Sdělení Ministerstva životního prostředí se tak děje z důvodu, že osoby si nejsou nijak blízké, většinou se ani neznají a není zde potřeba dbát ochrany soukromí a jednat dle výše uvedeného postupu.⁹⁸ Jak jsem uvedla výše, s tímto názorem se ztotožňuji. Nedochozí zde k takové formě zásahu, aby docházelo k takové újmě, jako při kontrole přímo v prostorách, kde osoby bydlí a mají své soukromí.

I u osob podnikajících se tato úprava nepoužije.⁹⁹ Osobně se domnívám, že tím, že je soukromí těchto osob v obydlích narušováno i z jiných právních důvodů, např. kontrola pro daňové účely,¹⁰⁰ není zde kladena taková intenzita na ochranu nedotknutelnosti obydlí. Dle mého názoru je to hlavně z důvodu, že bohužel často nelze v obydlích rozlišit prostor užívaný k podnikání a samotného bydlení u podnikající osoby.

2.1 Domovní prohlídka dle trestního řádu

Dle mého názoru je zde vhodné a účelné pozastavit se nad komparací kontroly ze strany obcí s rozšířenou působností a domovní prohlídkou prováděnou orgány činnými v trestním řízení. A to nejen z důvodu, že je zajímavé, že se tyto dva zásahy do nedotknutelnosti obydlí liší a je zde z mého pohledu nepatrný v právní úpravě, která je k prohlídce opravňuje, ale také z důvodu, že na domovní prohlídce ze strany orgánů činných v trestním řízení lze nalézt také vhodné řešení pro problematiku kontroly spalovacích stacionárních zdrojů a pro ochranu práv osob žijících v kontrolovaných obydlích.

Na rozdíl od kontroly prováděné obecními úřady s rozšířenou působností, domovní prohlídka prováděná dle trestního řádu¹⁰¹ se děje na písemný příkaz soudce, který musí být odůvodněný. Domovní prohlídka je umožněna z důvodu, že se v obydlí nalézá věc či osoba potřebná pro trestní řízení. Takovou osobou je především podezřelá osoba a obviněný. Lze ji také vykonat jako neopakovatelný a neodkladný úkon, jsou-li proto splněny podmínky dané zákonem.¹⁰²

Předseda senátu či v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce může vydat příkaz k domovní prohlídce. Pokud by se jednalo o neodkladný úkon, může nařídit domovní prohlídku předseda senátu nebo soudce, v jehož obvodu má k prohlídce dojít. Dochází zde k doručení

⁹⁷ Sdělení Ministerstva životního prostředí ..., s. 15.

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ Viz dle § 17 odst. 2 zákona č. 201/2012, o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁰ § 81 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰² ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed). Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1112 – 1114 (§82 trestního řádu).

tohoto příkazu osobě, jejíž obydlí je prohlídce vystaveno. Jestliže by to nebylo možné, musí se doručit do 24 hodin po odpadnutí překážky, jež zabraňovala doručení.¹⁰³

Stejně jako u kontrolované osoby dle zákona o ochraně ovzduší, je osobou, u které se provádí domovní prohlídka, buďto vlastník, nájemce či podnájemce. Zatímco u kontroly stacionárního spalovacího zdroje provádí prohlídku kontrolující osoba případně spolu s přízvanou osobou, u domovní prohlídky dle trestního řádu provádí prohlídku policejní orgán, případně státní zástupce u přípravného řízení.¹⁰⁴

Existují však situace, kdy příkaz k prohlídce není potřeba. Děje se tak v případě, že hrozí naléhavé nebezpečí. Nelze tedy vstoup odložit a je¹⁰⁵:

„...nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob nebo pro ochranu jiných práv a svobod nebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku.“¹⁰⁶

Jsou to tedy situace, kdy jsou tyto hodnoty uvedené v §83c odst. 1 trestního řádu¹⁰⁷ bezprostředně ohroženy, děje se tak tedy bez nutného souhlasu či jiného úkonu soudce či státního zástupce. O takovém postupu je nutné sepsat protokol. Během této domovní prohlídky mohou být obstarány důkazy. Ty však musí být opatřeny v souvislosti s důvodem domovní prohlídky a mohou být pořízeny do doby, než pomine tento důvod k domovní prohlídce (například se zabrání nebezpečí hrozícímu na životě).¹⁰⁸

Domnívám se, že postup v tomto nezbytném zásahu bez soudního příkazu se značně liší od kontroly spalovacího stacionárního zdroje. Odlišnosti vidím v tom, že zde dochází k nebezpečí, které je bezprostřední. Nejedná se tedy o nebezpečí, které je obecné, vztažené ke všem osobám, které mohou být poškozeny na zdraví závadným spalováním nevhodných látek (jak bylo uvedeno výše). U domovní prohlídky podle trestního řádu se jedná o takové situace, kdy je ohrožena na životě či zdraví konkrétní osoba, případně osoby a zásah musí přijít okamžitě. Také bych zde viděla rozdíl v intenzitě. Samozřejmě, že nelze zlehčovat dopady na ovzduší, které dýcháme a jeho projevy v našem zdravotním stavu. V momentě, kdy však dochází k zásahu podle trestního řádu zde hrozí daleko širší rozsah poškození na zdraví, např. pokud pachatel pobodá poškozeného. Tedy je zde hrozba prokazatelná ihned.

¹⁰³ § 83 odst.1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁴ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed). Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1122 – 1123 (§83 trestního řádu).

¹⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed): Trestní řád..., s. 1139 (§83c trestního řádu).

¹⁰⁶ § 83c odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed): Trestní řád..., s. 1138-1141 (§83c trestního řádu).

Trestní řád v §83c odst. 2¹⁰⁹ též umožňuje vstup do obydlí, ale až na základě předchozího příkazu (např. příkaz k zatčení). Vstup do obydlí je v tomto případě umožněn z důvodu, aby nebylo zabráněno výkonu daného příkazu. Domovní prohlídka je umožněna, aby bylo možné osobu uvedenou v příkazu předvést nebo zadržet.¹¹⁰

Před samotným zahájením domovní prohlídky je však zapotřebí vykonání výslechu u osoby, do jejíhož obydlí má být zasaženo. Výslech osoby se provádí z důvodu, aby došlo dobrovolnému vydání věci, která se v obydlí nalézá a pátrají po ní orgány činné v trestním řízení, či došlo k zamezení příčiny, kvůli které se domovní prohlídka provádí. Jestliže by výslech nevedl k dosažení cíle, teprve poté se může zahájit domovní prohlídka. Existují však dvě výjimky, kdy není třeba předcházejícího výslechu. Jelikož se jedná o výjimky kumulativní, je nutné, aby byly splněny obě dvě naráz. Těmi jsou situace, kdy věc nelze odložit a výslech není možné vykonat ihned.¹¹¹ První situací může být například rychlá zkáza věci¹¹² a ve druhém případě je například osoba, kterou je potřeba vyslechnout, nezvěstná.¹¹³ Naproti tomu kontrolní řád takovýto výslech neobsahuje.¹¹⁴

Během domovní prohlídky může být přítomna osoba, v jejímž obydlí se prohlídka koná případně také jiná osoba, která také obývá domácnost a dosáhla věku osmnácti let. O této skutečnosti musí být tyto jedinci poučeni ze strany orgánu činného v trestním řízení. Co však je pro samotnou prohlídku nezbytně nutné, je osoba na řízení nezúčastněná. Opět zde však existuje výjimka. V případě, že by hrozilo nebezpečí pro jejich život či zdraví, nemusí být ani jedna z osob přítomna provádění domovní prohlídky.¹¹⁵ Osoba nezúčastněná na kontrole, obdobně jako výslech, není uvedena v kontrolním řádu.¹¹⁶

Orgány činné v trestním řízení, které provádějí domovní prohlídku mohou překonat odpor kladený osobou, v jejímž obydlí se má prohlídka konat. Tato osoba nesmí v obecné rovině této prohlídce bránit.¹¹⁷ Všechny výše uvedené skutečnosti je nutné zaznamenat vedle obecných

¹⁰⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁰ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed): Trestní řád..., s. 1140-1141 (§84 trestního řádu).

¹¹¹ § 84 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹¹² ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed): Trestní řád..., s. 1023 (§79 trestního řádu).

¹¹³ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed): Trestní řád..., s. 1143 (§84 trestního řádu).

¹¹⁴ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁵ § 85 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁶ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁷ § 85a zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

náležitostí v protokolu – tedy výslech, překonání odporu¹¹⁸ a totožnost osoby přítomné při prohlídce, která je zároveň nezúčastněná na řízení.¹¹⁹

Závěrem lze tedy říci, že domovní prohlídka prováděná dle trestního řádu¹²⁰ je přísnější, než kontrola prováděná dle kontrolního řádu¹²¹. Domnívám se, že kdyby kontrola spalovacího stacionárního zdroje probíhala podobným způsobem jako domovní prohlídka se soudním souhlasem, nebylo by nutné se ochromenou ochranou nedotknutelnosti obydlí zabývat. Stále si myslím, že tato kontrola opravňující úřad s rozšířenou působností ke vstupu do obydlí neměla vůbec vzniknout, ale pokud bych se měla přiklonit k její úpravě, nejméně zásahová by byla z pohledu trestního řádu.

Jestliže je k prohlídce obydlí ze strany orgánů činných v trestním řízení nutný souhlas soudce, nevidím důvod, proč by neměl být také nutný u kontroly spalovacího stacionárního zdroje. Není zde výjimka, že dochází k přímému ohrožení zdraví či života, která by opravňovala ke vstupu bez souhlasu soudce. A ani se nedomnívám, že by tento souhlas byl zatěžující pro soudní aparát. Byl by zde tedy další nestranný prvek, přes který by samotné umožnění kontroly muselo projít. Byla by předem poskytnuta ochrana z pohledu nestrannosti soudu.

Myslím si, že by neměly platit volnější podmínky pro obce s rozšířenou působností před orgány činnými v trestním řízení. Trestní řád dopadá na nejzávažnější trestné činy, není již přísnější úpravy a zároveň dbá na ochranu ústavně zaručených práv. Oproti tomu stojí úprava kontroly spalovacího stacionárního zdroje. I když zde nedochází k páčání trestných činů v takové intenzitě, jako jsou vymezeny v trestním řádu, stále se jedná o přestupek, který je sankcionován. Jestliže se tedy jedná o sankci, měla by k němu vést stejná právní úprava vstupu do obydlí.

Domovní prohlídka dle trestního řádu je materiálně stejná, jelikož se také děje z důvodu, že v obydlí se nachází věc důležitá pro trestní řízení. V případě kontroly prováděné úřadem s rozšířenou působností se tak děje z důvodu kontroly stacionárního spalovacího zdroje a paliva, což lze považovat také za věci důležité pro další postup a případné řízení. V trestním řízení dle trestního zákoníku¹²² lze stejně jako u kontroly uložit sankci, ve formě peněžitého trestu.¹²³ Jestliže trestní řád upravuje nějaká pravidla pro vstup do obydlí, měly by stejnou

¹¹⁸ ŠÁMAL, Pavel. RŮŽIČKA, Miroslav. In ŠÁMAL, Pavel (ed): Trestní řád..., s. 1141-1150 (§84 a §85 trestního řádu).

¹¹⁹ § 55 písm. c) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹²¹ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů

¹²² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹²³ V trestním řízení za splnění podmínek dle § 67 a násl. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

úpravu obsahovat i zásahy, které se dějí z méně závažných důvodů, ale s podobnými znaky, které kontrola dle zákona o ochraně ovzduší obsahuje. Nelze přisuzovat větší práva úředníkům, než Policii a státnímu zástupci, ať již z pohledu různých školení a vzdělání nebo celkovým právům, která tyto osoby podle zákona mají.

2.2 Rozbor judikátu Pl. ÚS 2/17 Sb. ze dne 18. července 2017

Proti ustanovením, o kterých pojednává tato diplomová práce, se ohradilo 41 poslanců Poslanecké sněmovny a podalo k Ústavnímu soudu ústavní stížnost.¹²⁴ Poslancům se tato nová úprava nelíbila hlavně z důvodu, že nepřiměřeně zasahuje do nedotknutelnosti obydlí. Listina základních práv a svobod¹²⁵ totiž umožňuje omezení nedotknutelnosti obydlí jen z důvodů trestního řízení a je nutný postup dle trestního řádu. V ústavní stížnosti je uvedeno, že nelze omezit základní lidská práva jen z důvodu toho, aby se chránilo povšechné lidské zdraví a životy, a nikoliv konkrétní osoby. Musí tedy dojít ke konkrétní příčinné souvislosti mezi zásahem do nedotknutelnosti obydlí a ochranou konkrétního člověka (ať už jeho života či zdraví).¹²⁶

Není však pravdou, že by Listina neupravovala zásahy do nedotknutelnosti obydlí. Děje se tak však jen za účelem kontroly prostor určených pro podnikání či hospodářskou činnost. Poslanci také namítají, že § 23 odst. 1 písm. j) zákona o ochraně ovzduší¹²⁷ negativně ovlivňuje i vlastníka, jelikož pokud v obydlí nebydlí přímo on, nutí ho ustanovení ke splnění povinnosti, kterou ale ne vždy bude moci naplnit. Nelze ho však trestat za jednání jiné osoby, tedy uživatele.¹²⁸

K ústavní stížnosti se také vyjádřili členové Poslanecké sněmovny a Senátu, kteří jen shrnuli postup projednávání daného zákona. Vláda blíže specifikovala, co ji k tomuto návrhu novely zákona vedlo. Dle stanoviska vlády mají domácnosti nemalý vliv na znečištění ovzduší, které poté obyvatelé musí dýchat. Vláda také upozornila na to, že Česká republika nenaplnuje evropské závazky a je tak proti ní vedeno řízení (Česká republika neplní závazky vyplývající ze směrnice Evropského parlamentu a Rady¹²⁹).¹³⁰

¹²⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 1

¹²⁵ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 2

¹²⁷ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 3 - 4

¹²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu

¹³⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 10 - 12

Vláda se tak snažila snížit neustálé nedodržování limitů stanovených pro imise, které negativně ovlivňují ovzduší uvedené v příloze č. 1 zákona o ochraně ovzduší.¹³¹ Nejvíce se zabývala látkou zvanou benzo[a]pyren. Tato látka se může dostat až do plic, je karcinogenní a vzniká právě během spalování ve spalovacím stacionárním zdroji. Spolu s benzo[a]pyrenem vznikají také jemné prachové částice, které jsou škodlivé pro lidské zdraví. Škodlivé emise však nevznikají při každém spalování, ale hlavně v případě, kdy je topeno starými spalovacími stacionárními zdroji a také v situacích, kdy se k vytápění používají nesprávná paliva. Dále vláda uvádí, že se lidé mohli bránit dříve soukromoprávní cestou a také se zabývala tím, jak samotná kontrola probíhá (obě skutečnosti popsané výše).¹³²

Vláda také podotkla, že ochrana nedotknutelnosti obydlí není bezmezná. Ustanovení o kontrole spalovacích stacionárních zdrojů naplňuje jak podmínku legality, tedy že se jedná o zákon, který omezuje nedotknutelnost obydlí, tak také podmínku legitimacy, tedy že na základě ochrany zdraví, práv a svobody druhých je umožněn vstup do obydlí. Též je zde splněna podmínka proporcionality v té podobě, že ochrana zdraví je od provozovatelů spalovacích stacionárních zdrojů opatřena právě jejich kontrolou.¹³³

Vláda tvrdí, že existuje podobná úprava kontrol v Německu a také jako zdroj pro podporu svých tvrzení použila náleží Ústavního soudu¹³⁴ ze dne 21.11.2007, ve kterém Ústavní soud potvrdil, že povinnost vlastníka vpustit na pozemek osoby kontrolující vodní díla dle § 60 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů¹³⁵ není v rozporu s ústavním pořádkem. Také zmiňuje rozsudek ESLP ze dne 2.10.2014.¹³⁶ Vláda se domnívá, že tento rozsudek upozorňuje na to, že je nutné, aby při kontrole v obydlí byla zaručena domáhání se ochrany práv u soudu a také zamezení zneužití práva, což dle ní odpovídá § 17 odst. 2 zákona o ochraně ovzduší¹³⁷ a tyto podmínky tak nejsou narušeny.¹³⁸

V replice navrhovatelé zopakovali, že je potřeba omezit nedotknutelnost obydlí jen pouze v případě ochrany konkrétních lidí a jejich zdraví či životů. A také nastínili, že se vláda pouze snaží zakrýt skutečný úmysl, kterým je snaha o kontrolu nejen obydlí, ale také obydlí ostatních osob.¹³⁹

¹³¹ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

¹³² Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 13 - 14

¹³³ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 15

¹³⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 21. listopadu 2007, sp.zn. IV. ÚS 652/06, bod 20

¹³⁵ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. října 2014, Delta Pékárny a.s. vs. Česká republika, č. 97/11, body 89 – 103.

¹³⁷ Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

¹³⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 16

¹³⁹ Tamtéž, bod 17 - 18

Ústavní soud se zabýval otázkou, zda nová úprava vyhovuje zákonným podmínkám uvedených v čl. 12 odst. 3 Listiny¹⁴⁰. Došel k závěru, že se nejedná o podzákonný předpis, ale nedotknutelnost obydlí je omezena zákonem, tak jak to Listina vyžaduje. Je také důležité, aby snížení ochrany nedotknutelnosti obydlí splňovalo podmínky čl. 8 Úmluvy.¹⁴¹ Na rozdíl od Listiny, kde jsou podmínky formální, Úmluva zmiňuje podmínky materiální.¹⁴²

Evropský soud pro lidská práva vyvozuje ze článku 8 Úmluvy¹⁴³ tři podmínkový tzv. test kvality zákona. První podmínkou je požadavek na dostupnost, pod kterým si lze představit publikování ve sbírce, jestliže jde o zákon. Novela zákona o ovzduší¹⁴⁴ je součástí zákona o ochraně ovzduší a byla zveřejněna ve Sbírce zákonů, tento bod testu je dle názoru Ústavního soudu splněn.¹⁴⁵

Druhou podmínkou je požadavek na předvídatelnost, což znamená, že právo musí být formulováno tak důkladně, aby se osoby podle něj mohly jednat a věděly, že tak budou předcházet negativním následkům. Podle Ústavního soudu je tento požadavek splněn, jelikož provozovatel dopředu ví, jak má postupovat, aby u něj kontrola nebyla provedena. Také je stanoveno, že za porušení žádaného chování je stanoven přestupek až do výše 50 000 Kč. Jak požadované chování ve smyslu předcházení porušování zákona, tak samotné stanovení přestupku za jeho porušení je dle Ústavního soudu popsáno srozumitelně, tedy není pochyb o porozumění jeho znění provozovatelem.¹⁴⁶

Poslední podmínkou je požadavek na dostatečné garance před svévolnou aplikací neboli aby příslušný orgán měl určenou míru diskrece a její výkon. Ústavní soud na otázku, zda je tato podmínka splněna nejdříve popisuje průběh celé kontroly, z čehož usuzuje, že v případě, kdy se kontrola děje až na druhé podezření na porušování zákona a kontrola se řídí i kontrolním řádem, ze kterého vyplývá možnost podat námitky, je zaručeno, že úřad s rozšířenou působností má vymezený rozsah diskrece správně. Zabýval se také tvrzením navrhovatelů, že ustanovení dopadají i na vlastníka, který v daném obydlí nemusí bydlet a spalovací stacionární zdroj využívat.¹⁴⁷ Zde Ústavní soud shrnuje své myšlenky takto:

¹⁴⁰ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴¹ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 29

¹⁴³ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁴ Zákon č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 30 - 31

¹⁴⁶ Tamtéž

¹⁴⁷ Tamtéž, body 30 - 34

„Předmětné ustanovení je třeba vykládat následovně: bude-li vlastník současně provozovatelem spalovacího zdroje, který neprovozuje jiný uživatel, pak bude postižen jako vlastník. Nebude-li vlastník současně provozovatelem spalovacího zdroje v prostorech užívaných někým jiným, pak zákon stanoví jako alternativu, že bude postižen uživatel daných prostor.“¹⁴⁸

Legitimního cíle, který vyžaduje čl. 12 odst. 3 Listiny¹⁴⁹ i čl. 8 odst. 2 Úmluvy,¹⁵⁰ bylo dosaženo zejména tím, že občané podávali stížnosti na používání nevhodných paliv a z nich vznikajících emisí. Ochrana práv a svobod jiných obsažené v Listině i Úmluvě přepokládají možný zásah do nedotknutelnosti obydlí, pokud by byla narušena. Těmito právy jsou především právo na zdraví a právo na příznivé životní prostředí zakotveny v čl. 31 věta první Listiny¹⁵¹ a čl. 35 odst. 1, odst. 3 Listiny.¹⁵² Mezi tyto hodnoty lze zařadit i čl. 11 odst. 3 Listiny,¹⁵³ tedy že vlastník nemůže svým vlastnictvím ohrožovat zdraví jiných a také přírodu a životní prostředí, pokud to odporuje zákonu. Ústavní soud také hovoří o čl. 8 Úmluvy,¹⁵⁴ ze kterého vyvozuje, že samotná ochrana před emisemi chrání rodinný život i domov, jelikož emise ohrožují i tento prostor.¹⁵⁵

Legitimním cílem je tu tak ochrana zdraví a právo na příznivé životní prostředí, který dle Ústavního soudu očekává výše zmíněná právní úprava v čl. 12 odst. 3 Listiny¹⁵⁶ a čl. 8 odst. 2 Úmluvy.¹⁵⁷ Přijetím právní úpravy kontroly spalovacího stacionárního zdroje byly naplněny zmíněné požadavky Evropského soudu pro lidská práva plynoucí z čl. 8 Úmluvy¹⁵⁸, jelikož daná úprava respektuje soukromý a rodinný život, ze kterého se vyvozuje i právo na životní prostředí. Lze očekávat, že při plnění těchto požadavků dojde k omezení jiného práva, v tomto případě nedotknutelnost obydlí.¹⁵⁹

¹⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 34

¹⁴⁹ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁰ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵¹ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵² Tamtéž

¹⁵³ Tamtéž

¹⁵⁴ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 36 - 38

¹⁵⁶ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁷ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁸ Tamtéž

¹⁵⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 39

Jako úplně poslední fázi Ústavní soud musel přezkoumat proporcionalitu nově přijaté právní úpravy zákona o ochraně ovzduší,¹⁶⁰ která se skládá ze tří kroků. Konkrétně zda právní úprava dokáže naplnit očekávaný legitimní cíl, tedy zda je nezbytná a přiměřená. Legitimním cílem se rozumí takový cíl, který chrání jiné základní právo či veřejný statek než je omezené základní právo nebo veřejný statek. Ústavní soud se domnívá, že nemá důvod k pochybnostem ohledně dosažení výše zmíněného legitimního cíle. Samotná kontrola může vést k prokázání porušování zákona a náprava této situace zlepši ochranu zdraví a životního prostředí, které doposud emise ohrožují.¹⁶¹

Nezbytnost se zkoumá z pohledu, zda byl použit nejšetrnější prostředek, který byl ze všech možný. Jiný prostředek však musí dosahovat stejné kvality jako prostředek použitý. Ústavní soud se shoduje s vyjádřením vlády, ve kterém se uvádí, že kromě vstupu do obydlí není jiný stejně účinný prostředek. Navrhované další prostředky vycházejí z důvodové zprávy, odborné literatury a z právní úpravy jiných zemí. Pouze stručně zmiňuje administrativní nástroje a dotace s postupným zákazem kotlů jednotlivých emisních tříd.¹⁶² Není v nich však uveden žádný, který by dosahoval stejné kvality jako kontrola obcí s rozšířenou působností.¹⁶³

Poměrováním řešením zkouška posuzující tmavost kouře,¹⁶⁴ která se však dá provádět jen za vhodných světelných podmínek.¹⁶⁵ Nynější jiné metody dosahování kýžených cílů nejsou zdaleka tak efektivní a zůstávají dále používané. Ze zahraničních úprav uvádí Německo, Rakousko a Polsko. Německá úprava má zavedené kontroly kominíky, samotnými provozovateli v rámci samokontrol a úřady, přičemž předchozí souhlas není nutný. V Rakousku mají úřady oprávnění vstupovat do obydlí a kontroly provádějí kominíci. Kontroly jsou předem hlášeny a vlastník musí umožnit vstup do obydlí. Jinak je tomu v Polsku. Jestliže není umožněn vstup do obydlí, lze provádět jen kontrolu z venčí.¹⁶⁶ Ústavní soud tedy v souhrnu konstatuje, že je splněno kritérium nezbytnosti s ohledem na zjištěné skutečnosti.¹⁶⁷

¹⁶⁰ Zákon č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶¹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 40 - 41

¹⁶² Vzhledem k tomu, že zde o nich Ústavní soud hovoří velice stručně, budou rozebrány níže.

¹⁶³ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 40 - 44

¹⁶⁴ Tamtéž, body 40 -45

¹⁶⁵ Sdělení Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším, V Praze dne 17. září 2019, Příloha č. 4, s. 23.

¹⁶⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 44 - 49

Přiměřenost poté spočívá v tom, zda legitimní cíl je přiměřený ve smyslu omezení jiného základního práva.¹⁶⁸ Podobné kontroly jako je kontrola spalovacího stacionárního zdroje, Evropský soud pro lidská práva hodnotil z hlediska jejich přiměřenosti a došel k závěru, že pokud státy chtějí přijmout podobná opatření v provádění kontrol, je také nutné zajistit, aby orgány nejednaly svévolně při vstupech do obydlí a s tím spojeným omezováním práv osob a poskytly dostatečné záruky na jejich ochranu. K momentu, když dochází ke kontrole prováděné bez soudního příkazu, ESLP přistupuje s opatrností a uvádí, že jejich provedení je možné, pokud je dostatečná soudní ochrana po uskutečnění samotné kontroly. Ani dle čl. 12 odst. 3 Listiny¹⁶⁹ není soudní povolení potřebné.¹⁷⁰

Jako příklad Ústavní soud uvádí rozsudek ESLP, který se týkal obchodní společnosti Delta Pekárny.¹⁷¹ V jejím případě stát neposkytl dostatečnou záruku nápravy svévole státních orgánů. Jednalo se však o soutěžní právo, ale základní principy vycházely z judikatur, které se zabývají otázkou omezení nedotknutelnosti obydlí (např. Smirnov proti Rusku¹⁷²). A také vzhledem k tomu, že z jmenovaného rozsudku ESLP vycházela další judikatura (např. Rozhkov proti Rusku),¹⁷³ lze ji použít i v tomto případě.¹⁷⁴

Ústavní soud považuje současnou úpravu opatření proti svévoli úřadů s rozšířenou působností za dostačující. Jako první uvádí zásahovou žalobu dle § 82 soudního řádu správního,¹⁷⁵ kterou považuje za nejvýznamnější. Kontrola může proběhnout jako nezákonný zásah a lze se žalobou bránit proti zásahu trvajícím, ohrožujícím i ukončenému. ESLP v rozsudku Delta Pekárny¹⁷⁶ upozornil na to, že soudní přezkum by měl obsahovat hledisko vhodnosti, délky a rozsahu místního šetření. Správní soudy z těchto kritérií vytvořily „Delta test“, v němž blíže zkoumají v hledisku rozsahu místního šetření,¹⁷⁷ zda:

„existuje proporcionální vztah (doslova „rovnítka“) mezi rozsahem podezření z porušení zákona, rozsahem pověření k místnímu šetření a rozsahem samotného šetření. Neexistuje-li, je

¹⁶⁸ Tamtéž, bod 40

¹⁶⁹ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 50 - 51

¹⁷¹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. října 2014, Delta Pekárny a.s. proti České republice, č. 97/11, body 89 – 94.

¹⁷² Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. června 2007, Smirnov proti Rusku, č. 71362/01, bod 45 in fine.

¹⁷³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 31. ledna 2017, Rozhkov proti Rusku, č. 38898/04, bod 122.

¹⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 51 -52

¹⁷⁵ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. října 2014, Delta Pekárny a.s. proti České republice, č. 97/11, bod 91.

¹⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 53 - 54

třeba zkoumat, nakolik se takový stav na průběhu a výsledku místního šetření k újmě žalobce reálně projevil.“¹⁷⁸

Ústavní soud názor ESLP z pohledu nutných hledisek přijímá a při hodnocení třetího hlediska, rozsahu kontroly, doporučuje zdůraznit proporcionální vztah mezi rozsahem kontroly a rozsahem podezření z porušování zákona opravňujícího k této kontrole. Pokud zde není tento proporcionální vztah, je nutné, aby úřad s rozšířenou působností posoudil, v jaké míře se absence tohoto vztahu projevila v újmě způsobené žalobci.¹⁷⁹

I proti samotnému prokázání přestupku a uložení pokuty se lze bránit žalobou proti rozhodnutí dle § 65 odst. 1 soudního řádu správního.¹⁸⁰ Ústavní soud shledává tyto dvě možné nápravy jako dostačující k ochraně před svévolí úřadu s rozšířenou působností.¹⁸¹

Nakonec se Ústavní soud zabýval otázkou přiměřenosti ochrany jednoho základního práva na úkor omezení jiného základního práva. Přesněji ochrany zdraví a životního prostředí při provádění kontrol spalovacích stacionárních zdrojů a omezení nedotknutelnosti obydlí. Omezení zde porovnává na stupnici nízký, mírný a podstatný. Prováděnou kontrolu úřadem s rozšířenou působností považuje za mírný zásah do nedotknutelnosti obydlí. Dle něho není kontrola i navazující pokuta vyplývající z přestupku tak intenzivním zakročením jako omezení nedotknutelnosti obydlí ze strany orgánu činných v trestním řízení dle čl. 12 odst. 2 Listiny.¹⁸² Domovní prohlídce se totiž osoba nemůže zabránit a je nucena se jí podrobit. Kontrole ze strany úřadu s rozšířenou působností však kontrolovaná osoba může zabránit a to tak, že vstup neumožní. V takovém případě bude však zřejmě nucena zaplatit pokutu. V případě samotné kontroly je kontrolovaný chráněn tím, že kontrolující osobě není umožněn přístup do jiných prostor, než kde se nachází spalovací stacionární zdroj a palivo, které kontrolovaná osoba používá.¹⁸³

Vzhledem k možnosti provozovatele napravit své jednání odporující zákonnému ustanovení již na první upozornění na porušování zákona, které je nutné ze strany úřadu s rozšířenou působností provozovateli oznámit, shledává opět Ústavní soud tuto kontrolu mírnější. Jako podstatný zásah do nedotknutelnosti obydlí by se dala kontrola posoudit jen, pokud by nesplňovala již uvedené podmínky vhodnosti, délky a rozsahu.¹⁸⁴

¹⁷⁸ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. března 2017 č. j. 62 A 236/2016-91

¹⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 55

¹⁸⁰ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸¹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 56 - 57

¹⁸² Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 58 - 59

¹⁸⁴ Tamtéž, bod 59

S tímto mírným omezením poté srovnává ochranu zdraví a životního prostředí. Nová právní úprava má za cíl chránit zdraví a životní prostředí tak, že bude zmenšovat znečištění vzduchu, který obyvatelé dýchají a společně s tím zvyšovat kvalitu tohoto ovzduší, ale to pouze v případě účinného sankcionování provozovatelů, což umožňuje kontrola. Jestliže jsou provozovatelé chránění dostatečnou zárukou ochrany práv v podobě výše uvedených žalob, je omezení domovní svobody ve vzájemném vztahu k ochraně zdraví a životního prostředí přiměřené. Podle Ústavního soudu je tedy mírné omezení nedotknutelnosti obydlí přijatelné, protože se zvyšuje ochrana zdraví a životního prostředí, na kterou je kladen větší zájem, než na ochranu obydlí. Úprava totiž podstatně naplňuje ochranu těchto práv. Proporcionalita je tedy dána.¹⁸⁵

Samotná ochrana obydlí zahrnuje i nezasahování do jiných práv, která jsou v podstatě mimo prostor tohoto obydlí. Ústavní soud se také domnívá, že benzo[a]pyren a jemné prachové částice vedou i ke zvýšení nákladů zdravotních pojišťoven. Také je nutné připomenout, že právní úprava zná mnoho dalších kontrol. Příkladem lze uvést kontrolu dle § 172 odst. 3 stavebního zákona,¹⁸⁶ dle § 88 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví¹⁸⁷ a dle § 81 odst. 1 daňového řádu.¹⁸⁸ Mohl by tak nastat problém, že pokud by tento namítaný zásah do nedotknutelnosti obydlí byl protiústavní, odporovalo by to částem právního řádu, ve kterém jsou uvedena ustanovení, která umožňují vstup do obydlí.¹⁸⁹

Z pohledu správního práva trestního je důkazní břemeno na úřadu s rozšířenou působností, který musí obstatat důkazy k prokázání viny.¹⁹⁰ I z tohoto pohledu právní úprava ob stojí. Ústavní soud v závěru shledává, že nebyly naplněny předpoklady pro protiústavnost, byly naplněny podmínky materiální a formální, i legitimní cíl pro omezení nedotknutelnosti obydlí dle čl. 12 odst. 3 Listiny¹⁹¹ a čl. 8 Úmluvy.¹⁹² Ústavní soud neshledal důvod pro zrušení zákona a návrh zamítnul.¹⁹³

Se závěrem Ústavního soudu se však nemohu ztotožnit, a to hned z několika důvodů. Nedomnívám se, že zásah do obydlí je mírný, nýbrž podstatný, jelikož nedotknutelnost obydlí je jednou z hlavních ústavních hodnot, se kterou se pojí i právo na soukromí, rodinný život a

¹⁸⁵ Tamtéž, bod 60

¹⁸⁶ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁷ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁸ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 61 - 62

¹⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. listopadu 2012, č.j. 1 As 136/2012 - 23, bod 15

¹⁹¹ Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹² Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č.209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹³ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, body 63 - 66

vlastnictví. Jestliže je umožněn vstup na základě jiného zákonného ustanovení, mělo by se jednat o stejně závažné, neli závažnější základní právo.

Souhlasila bych s argumentací poslanců, že by v případě této kontroly bez soudního příkazu mělo být ohroženo konkrétní právo konkrétního člověka, nikoliv plošně. Otázkou také je, zda se nejedná pouze o proporcionální kauzalitu, tedy že nelze předem odhadnout, u kolika lidí stav ovzduší rozvinul zdravotní obtíže a u kolika by k tomu došlo i bez těchto emisí.

Vrátila bych se také k testu proporcionality výše zmíněnému. U prvního kritéria vhodnosti, tedy zda lze dosáhnout legitimního cíle v důsledku omezení základního práva se stejně jako Ústavní soud domnívám, že ochrana zdraví a právo na příznivé životní prostředí je legitimním cílem. Věřím tomu, že pokud bude provedena kontrola přímo v obydlí, tedy pokud dojde k odběru vzorků a následnému rozboru, bude zamezeno vypouštění nevhodných látek do ovzduší. Tedy pokud se omezí nedotknutelnost obydlí, dojde k ochraně zdraví a práva na příznivé životní prostředí.

Test nezbytnosti z pohledu použití nejšetrnějšího prostředku je dle mého názoru rozporuplný. Samozřejmě, pokud se vezme v úvahu, že vstup do obydlí umožňuje odběr přímo ze spalovacího stacionárního zdroje, v současné právní úpravě není jiné stejně prokazatelné řešení. Nabízí se otázka dronů, která však zatím není právně upravena. Lze si však představit, že by právní úprava dronů mohla nahradit právní úpravu kontroly spalovacího stacionárního zdroje. Drony by dle mého názoru mohly být více efektivní a vyřadily by i možný chybný lidský faktor.¹⁹⁴ Souhlasím také s tím, že momentální metody kontroly spalování nevhodných paliv, jsou zatím nepoužitelné, už jen z toho důvodu, že je nelze využít za všech podmínek. Ústavní soud však nezmiňuje nutné revize a dotace na výměnu kotlů shrnuje jen do pár vět. V následujícím textu budou vymezeny podrobněji.

Pro určení toho, zda jsou splněny technické podmínky pro provoz spalovacího stacionárního zdroje, jsou určeny revize. Tyto prohlídky se dle § 17 odst. 1 písm. h) zákona o ochraně ovzduší¹⁹⁵ provádí jednou za tři roky a provádí je osoba odborná, která má školení od výrobce spalovacího stacionárního zdroje. Tato osoba poté vystavuje doklad, který se může předložit obci s rozšířenou působností, pokud o něj požádá. Během této kontroly se nejen posuzuje stav kotle, ale také palivo, které má provozovatel určené na zátop. Kontrola má sloužit též k tomu, aby nedocházelo k úniku nebezpečných látek a vytváření škodlivých emisí.¹⁹⁶ Dle mého názoru je toto sice také zásahem do nedotknutelnosti obydlí, ale jedná se o kontrolu celého kotle, tedy

¹⁹⁴ Více o problematice dronů bude hovořit poslední kapitola

¹⁹⁵ Zákon č.201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁶ Sdělení Ministerstva životního prostředí ..., s. 3 – 8.

i technického stavu. Také zde není stanovena pokuta, jestliže osobu nepustíme do obydlí a na revizi se lze předem domluvit. Otázkou však je, jak dlouho vydrží látky v samotném zdroji. To však může být problematické i u samotné kontroly, jestliže je na ni předem upozorněno a osoba ví, kdy se daná úřední osoba dostaví. Samozřejmě, že pokud se jedná o kontrolu předem neohlášenou, tento problém se eliminuje. K tomuto řešení v podobě revizí bych se však přikláněla, jelikož se tak děje na základě povinné kontroly zdroje, která může být předem domluvena, nehrozí pokuta za nevpustění osoby do domu a také se tak neděje na základě podnětů od sousedů.

Lze si představit vhodné řešení kontrol v podobě revizí, stejně jako u plynových zařízení, která se kontrolují jednou ročně.¹⁹⁷ Naopak u elektrokotlů žádné revize nejsou potřeba. Kdyby byla zavedena u spalovacích stacionárních zdrojů kontrola jednou ročně, byla by revize postavena do stejných podmínek jako u plynových zařízení. Samotné revize nevylučují možnost nepodrobovat se žádné nutné prohlídce kotle, jelikož se provozovatel může rozhodnout pro elektrokotel, který nemusí podléhat pravidelným kontrolám. Je na samotném rozhodnutí provozovatele, zda si pořídí zařízení podléhající revizím. Jelikož se revize zaměřuje na samotné zařízení a také je během ní kontrolováno, zda jeho stav neodpovídá spalování paliva, ze kterého vznikají škodlivé emise, mohla by osoba provádějící revize kontrolovat i samotné vzorky popela a odesílat je případně na potřebnou analýzu, což by také mohlo být zavedeno plošně a prováděno během veškerých kontrol. V momentě, kdy by bylo možné se na termínu revize předem domluvit, odpadá hrozba pokuty v případě nevpustění a jestliže je nutné kontrolovat samotný stav kotle zavedením revizí, je možné ho propojit i s kontrolou popela a předejít tak kontrolám ze strany úředníků.

Ministerstvo životního prostředí na začátku ledna tohoto roku (tj. 2019) spustilo poslední možnost dotací na výměnu zdrojů. Děje se tak již potřetí a v předchozích dvou obdobích dotací bylo vyměněno přes šedesát tisíc spalovacích stacionárních zdrojů. Do roku 2022 mají být vyměněny veškeré kotle 1. a 2. třídy, jelikož od tohoto roku budou zakázané.¹⁹⁸ Evropská norma ČSN EN 303-5 rozdělovala zdroje do 3 tříd, nyní již do 5 tříd a vyřadila první a druhou třídu. Kotle, které mají přikládání ruční a jsou prohořivacího typu již vhodné nejsou. V těchto kotlích totiž bylo možné spalovat nevhodná paliva.¹⁹⁹ Provozovatelé nyní mohou využít dotace na

¹⁹⁷ Revize a kontroly plynových zařízení. [online]. revizekontroly.cz. [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <<https://revizekontroly.cz/odborne-clanky/plynova-zarizeni/revize-a-kontroly-plynovych-zarizeni>>.

¹⁹⁸ ROUBÍČKOVÁ, Petra. MŽP spouští poslední vlnu kotlíkových dotací. Do krajů pošle přes 3 miliardy [online]. mzp.cz. 10. ledna 2019 [cit. 30. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.mzp.cz/cz/news_19010_KD>.

¹⁹⁹ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti plnění povinností ..., s. 4 – 5.

výměnu kotlů za lepší. Vyjmuty jsou nyní kotle na uhlí, jelikož Evropská komise se neztotožňuje s jejich užíváním jako ekologického paliva. Také je možné dotaci využít na spalování biomasy, tepelná čerpadla a plynové kondenzační kotle.²⁰⁰ Toto řešení nese své výsledky, pokud se podíváme na počet vyměněných kotlů. Dle mého názoru je toto řešení vhodné, bez zásahu do nedotknutelnosti obydlí za nepříznivých podmínek pro vlastníka či nájemce. Pokud by se řešení propojilo s výše uvedenými revizemi, tak jak je tomu doposud, dospělo by se postupně k vhodnému řešení.

Posledním krokem je posouzení kritéria přiměřenosti. Osobně se domnívám, že v tomto bodě daná úprava neobstojí. Ústavní soud argumentuje dostatečnými zárukami před svévolností obcí s rozšířenou působností. Svévole je však otázkou rovnosti, nikoliv přiměřenosti. Samotná otázka přiměřenosti je zde postavena na stupnici omezení základního práva, kdy Ústavní soud považuje zásah za mírný. Jak jsem zmínila výše, považuji na rozdíl od Ústavního soudu zásah za podstatný. Ústavní soud zde zmiňuje, že zásah do obydlí v tomto případě je mírnější než u domovní prohlídky dle trestního řádu. Ano, zásah je opravdu mírnější, ale nemyslím si, že by byl tak rozdílný, jak se Ústavní soud domnívá. Naopak jsem již uvedla, že v něm spatřuji několik shod. Také se nedomnívám, že podstatné zásahy jsou jen v případě kontrol, u kterých nebyly dodrženy podmínky vhodnosti, délky a rozsahu. Dle mého názoru jsou tyto podmínky irelevantní v posouzení míry tohoto zásahu, a to i v přesto, že lze dle Ústavního soudu kontrolovat pouze spalovací stacionární zdroj a palivo v něm používané. Přece jen v dnešní době mohou být kotle umístěny kdekoli v domě, nelze tedy vyloučit zásah i do jiných prostor, byť by v nich úředníci kontrolovali pouze zdroj a palivo.

Ústavní soud dále tvrdí, že proti sobě stojí mírný zásah do nedotknutelnosti obydlí oproti podstatnému porušování ochrany zdraví a práva na příznivé životní prostředí. Ano, kontrola zvyšuje kvalitu ovzduší a zamezuje vzniku škodlivých emisí, ale nelze konstatovat, že hlavním účelem je podstatné uspokojení cílů. Netvrdím, že by kontrola nedosahovala takových výsledků, které by podstatně neupokojovaly cíl lepšího ovzduší a s ním spojenou větší ochranu práv, dle mého názoru jsou zde však daleko větší hrozby na to, aby bylo podstatně zasaženo do práva na zdraví a práva na životní prostředí. Například si lze představit továrny, které produkují daleko větší zplodiny, stejně jako dopravní prostředky. Nelze pochybovat o tom, že obydlí tyto látky také produkují, ani bych se zde nechtěla pozastavovat nad možným poměřováním jednotlivých množství vyprodukovaných látek, ale jestliže Ústavní soud srovnává domovní

²⁰⁰ ROUBÍČKOVÁ, Petra. MŽP spouští poslední vlnu kotlíkových dotací. Do krajů pošle přes 3 miliardy [online]. mzp.cz. 10. ledna 2019 [cit. 30. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.mzp.cz/cz/news_19010_KD>.

prohlídku dle trestního řádu v oblasti nedotknutelnosti obydlí, postrádám v jeho argumentaci důvody, proč považuje zásah do těchto práv za podstatný. Celkově zde chybí argumentace zásahu. Ústavní soud pouze konstatuje, že zásah do nedotknutelnosti podstatně přispěje k řešení problému vzniku škodlivých emisí. Tímto způsobem by však mohlo vzniknout spousta jiných práv, například povinné kontroly každý měsíc. I zde lze argumentovat, že to podstatně přispěje ke zlepšení ovzduší a ochraně zdraví, ale již z principu ochrany práv vymezených v Listině nelze takto ochranu provést. Z tohoto důvodu si tedy myslím, že test přiměřenosti nebyl proveden správně. Nehledě na to, že pokud bude stát proti sobě podstatný zásah do práva na zdraví a práva na životní prostředí proti podstatnému zásahu do nedotknutelnosti obydlí, což je dle mého názoru správné, bude zapotřebí větší argumentace a zdůvodnění pro ústavnost této kontroly. Nemohu se tedy ztotožnit se závěry Ústavního soudu a kontrolu v nynější podobě nepovažuji v souladu s ústavním pořádkem. Nedomnívám se také, že by zde byla oprávněnost pokuty v případě nevpustění do obydlí, jelikož osobě je uložena pokuta bez oprávněného důkazu o porušování zákona. Test proporcionality nebyl proveden řádně a chybí nutné zdůvodnění pro vyslovení ústavnosti současné úpravy

3 Možnosti zneužívání kontroly spalovacího stacionárního zdroje z pohledu občanů a státu

Dle mého názoru potenciální hrozbou pro občany mající spalovací stacionární zdroje jsou zloději vydávající se za pověřené osoby úřadem s rozšířenou působností.²⁰¹ Naštěstí by tomuto jednání mohlo zabránit předchozí písemné oznámení, které úřad musí doručit provozovateli spalovacího stacionárního zdroje, u kterého shledal prvně pochybení.²⁰² Problém nastává ve chvíli, kdy se zloději ohlašují i telefonicky dopředu a mohou tak zmást své cíle. Kontrolované osoby si však mohou ověřit u příslušného úřadu oprávnění osoby k provedení kontroly. Kontrolující osoby se také osvědčují služebním průkazem.²⁰³ Lze si však představit situace, kdy osoby o těchto skutečnostech nevědí (ač neznalost zákona neomlouvá) nebo osobám vydávající se za úředníky uvěří. Zloději tak mohou využít jejich nevědomosti.

Domnívám se také, ač to možná bude znít nepřiměřeně, že tento strach ze zlodějů může vést k opačné situaci. Pokud je dopředu nahlášena kontrola, lidé nemají problém uvolnit se například z práce, aby byli doma. Mírím tím na osoby, které jsou zasaženy pokutou za nevpuštění kontrolující osoby do domu, a přitom mají jiný důvod na nevpuštění osob kontrolujících. Takovým příkladem může být žena sama s dětmi, samotný důchodce apod. Těmto osobám může být nepříjemné vpuštění osob do obydlí, a to i přesto, že se žádného přestupku nedopouštějí. Tyto osoby mohou dostat pokutu až do výše padesát tisíc korun. Tu samou výši může úřad s rozšířenou působností stanovit za porušení zákona v případě prokazaného spalování, ze kterého vznikají emise.²⁰⁴ Napadá mě tedy otázka, zda osoba není předem posuzována jako vinna z přestupku bez jeho samotného prokázání? Samozřejmě, že toto by odporovalo samotným základům správního i trestního práva z hlediska presumpce nevinny. Ač se mi nelíbí samotná myšlenka pokuty za nevpuštění do obydlí, myslím si, že pokud byla stanovena v nižší částce, například do deseti tisíc korun, nemusely by vznikat tyto pochybnosti. Otázkou také zůstává, zda by tato pokuta byla nižší, než kdyby došlo k prokázání přestupku? Pak by se také snižovala pravděpodobnost toho, že by osoba byla nadneseně prohlášena za vinnou ještě před začátkem samotné kontroly. Této situaci by se dalo předejít v případě, že by se postupovalo dle právní úpravy v Belgii. Tedy pokud by vlastník nesvolil ke

²⁰¹ KLIČKA, Jan. Kontroly kotlů už začaly. Za úředníky se vydávají i zloději [online]. Deník.cz, 8. února 2017 [cit. 9. listopadu 2019]. Dostupné na <<http://www.denik.cz/ekonomika/kontroly-kotlu-uz-zacaly-za-uredniky-se-vydavaji-i-zlodeji-20170208.html>>.

²⁰² §17 odst. 2 zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

²⁰³ KLIČKA, Jan. Kontroly kotlů už začaly. Za úředníky se vydávají i zloději [online]. Deník.cz, 8. února 2017 [cit. 9. listopadu 2019]. Dostupné na <<http://www.denik.cz/ekonomika/kontroly-kotlu-uz-zacaly-za-uredniky-se-vydavaji-i-zlodeji-20170208.html>>.

²⁰⁴ §23 odst. 2 písm. a) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

kontrole spalovacího stacionárního zdroje, vyžadovalo by se povolení soudu.²⁰⁵ Byl by tu tedy další institut toto posuzující, který je v českém právním řádu zakotven dlouhodobě a o vydávání povolení k přístupu do obydlí z pohledu nestrannosti soudů není pochyb.

Je nutné si klást i otázku, jak úřad s rozšířenou působností posoudí míru porušení na to, aby stanovil relevantní výši pokuty. Pokud by se dalo vycházet opravdu z porušení zákona, lze stanovit určité hranice pro určování výše pokuty. Podle čeho však tuto výši lze určit v případě nevpuštění do obydlí? Ačkoliv je nutné výši pokuty předem zvážit a přihlídnout k okolnostem, proč k nevpuštění došlo a také by se mělo přihlídnout k majetkovým poměrům dané osoby, stejně jako u každého jiného řízení. Maximální výši považuji za poměrně vysokou, obzvláště když je ve stejné výši jako samotné prokázání přestupku. Tento přestupek by se dal přirovnat k přestupku v případě pořádkové pokuty, kde hrozí i stejná výše sankce.²⁰⁶ Pořád je zde však nutné brát na zřetel, že jde o zásah do nedotknutelnosti obydlí, který je znatelným zásahem pro osoby v něm žijící, tedy je potřeba očekávat i odmítnutí vpuštění do obydlí, na což právě sankce za nevpuštění poukazuje a dle mého názoru by právě z důvodu zásahu do základního práva existovat neměla. Obce s rozšířenou působností si tak vynucují vstup pod hrozbou pokuty.

Také je otázkou, zda musí být osoba přítomna v obydlí, pokud je kontrola předem nahlášená. A pokud není předem nahlášená, není stanovena žádná lhůta mezi doručením upozornění na porušování zákona o ochraně ovzduší a na dalším porušování. Ač by se to zdálo málo pravděpodobné, tato situace může vést k tomu, že ve zdroji se projeví ještě spalované látky z doby, kdy byl poučen o porušování zákona. Případně mohou být tyto látky také navýšeny, pokud by to bylo v krátké době.

Další možnost zneužívání této kontroly může přicházet ze stran sousedů, případně i jiných občanů. Kontrolující osoby poté prověřují obydlí, zda jsou splněny veškeré podmínky pro spalování a je prověřeno i palivo, které je zdraví nezávadné. Může a i dochází k šikaně ze strany sousedů a záleží jen na úřadu, jak se s takovou situací vypořádá.²⁰⁷ Dle mého názoru si lze představit tuto hrozbu, jelikož se tak děje i v jiných situacích, například podávání stížností u stavebního úřadu.²⁰⁸ Samozřejmě poté záleží na obci s rozšířenou působností, jak se s takovou situací vyrovná a zda shledá důvody v podnětu k tomu, aby kontrolu provedla.

²⁰⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

²⁰⁶ §62 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů

²⁰⁷ KLIČKA, Jan. Kontroly kotlů už začaly. Za úředníky se vydávají i zloději [online]. Deník.cz, 8. února 2017 [cit. 9. listopadu 2019]. Dostupné na <<http://www.denik.cz/ekonomika/kontroly-kotlu-uz-zacaly-za-uredniky-se-vydavaji-i-zlodeji-20170208.html>>.

²⁰⁸ Když je soused sousedovi „vlkem“ [online]. ochrance.cz, 29. června 2017 [cit. 11. listopadu 2019]. Dostupné na <<https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2017/kdyz-je-soused-sousedovi-vlkem/>>.

Ze strany státu zde dochází také k určitým hrozbám. Jedním z možných ohrožení může být to, že kontrola nebude sloužit jen ke zjištění informací k prokázání porušování zákona upravujícího ustanovení ohledně dodržování podmínek provozovatelem spalovacího stacionárního zdroje. Což nastínili i poslanci v ústavní žalobě výše zmíněné.²⁰⁹

Vzhledem k tomu, že lze kontrolovat i spalovací stacionární zdroje v podobě krbů, není pravdou, že kontrolující osoba bude vcházet pouze do prostor, kde je umístěn spalovací stacionární zdroj a nejsou to zároveň prostory obývané. Krb se totiž často nachází v obývacím pokoji a může být umístěn i kdekoliv jinde. Ač kontrolující osoba má přístup pouze ke spalovacímu stacionárnímu zdroji a palivům v něm spalujícím, není automatické, že se nebude nacházet v prostoru sloužícím pro obývání a užívání osobami v domě. Nehledě na to, že ani kotle nemusí být umístěné ve sklepích, ale například v technických místnostech, do kterých je přístup přes alespoň jednu místnost, kterou osoby využívají k běžnému životu. Není zde tedy důvodný argument, že osoby mají přístup pouze ke spalovacímu stacionárnímu zdroji bez přístupu k jiným prostorám. Což by mohlo být dalším argumentem ve prospěch zavedení kontrol se soudním souhlasem, jako je tomu u trestního řízení výše uvedeného, jelikož domovní prohlídka spočívá také v přístupu do celého obydlí. V dnešní době, kdy jsou umístěny krby, či v některých starých domech a chatách v každé místnosti, nelze vztahovat přístup do obydlí jen na prohlídku spalovacího zařízení bez možnosti vstupu do jiných částí obydlí než je např. sklep či technická místnost.

²⁰⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17, bod 18

4 Návrh lepšího řešení kontroly spalovacího stacionárního zdroje

Inspiraci pro vhodné řešení lze hledat u úprav v zahraničí vyplývajících z Analýzy Ministerstva životního prostředí,²¹⁰ které v širším popisu obsahuje důvodová zpráva²¹¹, proto tato část diplomové práce bude vycházet především z ní.

V některých státech Evropy není tato kontrola zavedena vůbec. Buď z důvodu, že je nepotřebná díky teplotním podmínkám (např. v Portugalsku) anebo jsou obyvatelé dané země natolik zodpovědní v oblasti nenarušování životního prostředí, že tato úprava není vůbec nutná (např. Norsko).²¹² Dle mého názoru je samozřejmé, že pokud by obyvatelé dbali na životní prostředí takto i u nás, nemusela by být právní úprava vůbec zavedena. Proč tomu tak není je spíše otázkou filozofickou, případně kulturní a historickou, kterou se však tato práce nezabývá. Změna z tohoto pohledu tkví v samotných občanech, není dle mého názoru snadno prosaditelná ze strany státu a potřebuje ještě dlouhodobý vývoj. Je však nutné předcházet stavu, jaký je teď a jeho šíření do budoucnosti.

Německá právní úprava obsahuje limity pro emise. Jestliže jsou tyto limity překročeny, je možné podat stížnost na více místech, například jako oznámení na policii nebo městskému úřadu. Mimo to jsou uskutečňovány i pravidelné kontroly kominíky a také samokontroly provozovatele, obě slouží jako prevence proti stížnostem ze stran sousedů.²¹³

Oproti tomu v Polsku kontrolují orgány místních samospráv. Ty přidělují oprávnění k provedení kontroly obecním strážníkům či pracovníkům úřadů. Mohou však vstupovat pouze na terén pozemku, nikoliv přímo do obydlí. Možnost dokazování je zde však obtížná, jelikož je v podstatě možné sankcionovat jen toho, kdo je přistižen při spalování odpadů. V situaci, kdy má orgán místní samosprávy podezření na porušování zákona, může vyžadovat ke kontrole smlouvu o odvozu odpadků od provozovatele. Mimo jiné ani nevlastní dostatečné technické vybavení k analyzování spalin. Právní úprava s obdobnými rozbory však počítá a samotné náklady by měl nést provozovatel. Není ale reálné si vzorek obstarat při současné právní úpravě.

214

²¹⁰ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti plnění povinností provozovatelů spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v domácnostech z hlediska ochrany ovzduší, Ministerstvo životního prostředí, červen 2014

²¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., ...

²¹² Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti..., s. 21.

²¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., ...

²¹⁴ Tamtéž

Rakousko má podobnou úpravu jako Německo. Má také pověřené kominíky od obecního úřadu v případě, že by na obecní úřad přišla stížnost od občana. Kominík je však ve svém vstupu do obydlí omezen. Musí před kontrolou hlásit svou návštěvu a domluvit se telefonicky na konkrétním dni a čase kontroly. Kominík zde vystupuje z pozice znalce, ihned tak může prověřit oprávněnost stížnosti bez toho, aby kontrola finančně zatěžovala administrativní aparát. Je nutné, aby občan či vlastník obydlí byli přítomni samotné prohlídce, jinak je kominík povinen nahlásit jeho nepřítomnost obecnímu úřadu obecnímu úřadu příslušného dle trvalého bydliště občana. Všechny potřebné kontroly (např. čištění komínu, vedení kontrolní knížky) jsou uskutečňovány příslušníky veřejných profesních cechů kominíků. Kontroly jsou dopředu hlášeny i s termíny a majitel nemůže tomuto vstupu nijak bránit.²¹⁵

V Belgii je právní úprava roztržštěná mezi regiony. Kontroly provádí obvykle úředník místní samosprávy či obecní policie. Mohou vstupovat do obydlí a odebírat vzorky, pokud mají předem písemný souhlas osoby žijící v tomto obydlí. Jestliže ho nemají, potřebují písemný souhlas od soudu.²¹⁶ Dle mého názoru je tato právní úprava ideálním řešením, tedy v případě ponechání právní úpravy zrušení pokuty za nevpustění do obydlí. A v případě, že by osoba vlastníci obydlí či nájemce nechtěla vpustit kontrolující osobu do obydlí, bylo by nutné povolení soudu.

Analýza ministerstva životního prostředí zmiňuje ještě další možnosti optimálního řešení daného problému, které ale byly všechny zamítnuty z rozličných důvodů. Jedná se o nástroje motivující negativně (např. daně) či pozitivně motivující (např. dotace). Z negativně motivujících se vymezují: daně z nemovitých věcí, spotřební daně, místní poplatek a poplatek za způsobení emisí ve vzduchu, který lidé dýchají. Je zde také uvedena varianta, že lidé v obydlí nebudou platit vůbec nic.²¹⁷

Daň z nemovitosti by znamenala změnu v právní úpravě tím, že by se přesunuly nynější poplatky ze zákona o ochraně ovzduší do daně z nemovitostí a zahrnovalo by i obydlí. Za každé tři roky by daňový poplatník musel podat daňové přiznání spolu s protokolem o revizi, který by osvědčoval, zda se uplatní daň za spalovací stacionární zdroj nesplňující podmínky pro jeho používání. Ve zhodnocení tohoto postupu Analýza Ministerstva životního prostředí vyzdvihuje, že by se jednalo o vysoce účinný krok, který by žádnou obec nezatěžoval nadbytečnou administrativní prací. Také by byla použita stávající soustava daně a výnos z této daně by spadl do příjmu obcí. Nevýhody naopak Analýza spatřuje v tom, že by se navýšila administrativní

²¹⁵ Tamtéž

²¹⁶ Tamtéž

²¹⁷ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti plnění..., s. 9.

činnost v rámci správy daně z nemovitých věcí na finančních úradech. Také je očekáváno, že by nová část daně byla vyčíslena několikanásobně vyšší než samotná daň a to by mohlo vyvolat nesouhlas mezi lidmi. A v případě, že by nebyla propojena s dotacemi, panuje obava, že by dopadla negativně na sociálně slabé jedince. Ministerstvo financí se proti tomuto kroku ohradilo úplně, a to z důvodu, že chce daně v budoucnu vyšší a nepočítá s daňovými úlevami.²¹⁸

Osobně se domnívám, že nelze na jedné straně tvrdit, že by se jednalo o zatížení finančních úřadů z důvodu vyšší administrativní činnosti, pokud by se ulevilo od této činnosti v obcích. Nynější řešení zatěžuje administrativně obce. Tímto tedy nelze argumentovat, jelikož vždy bude tato zátěž na jedné ze stran. A také si myslím, že argument nesouhlasu ve společnosti je scestný, jelikož stejný nesouhlas může vyvolat jakýkoliv prostředek, i konkrétně přístup kontrolních orgánů do obydlí. V právní úpravě České republiky se jistě najde mnoho ustanovení, která byla na počátku diskutabilní a společností méně přijatelná. Daň by dle mého názoru pozitivně motivovala k plnění zákonných ustanovení a účinky by byly jistě vysoké, jak ostatně uvádí Analýza Ministerstva životního prostředí.

Dokonce by toto opatření probíhalo plošně, nejednalo by se tak o kontrolu jen některých spalovacích stacionárních zdrojů, jelikož revizi by museli doložit všichni provozovatelé. Kontrola obcí s rozšířenou působností je vázána na podněty od občanů a na vlastní vizuální venkovní kontrolu, která nemusí být vždy účelná (např. v čase vlastní iniciativy úředníka nikdo doma nepálí, pálí až po setmění, ze strany sousedů dochází k šikaně). A také se domnívám, že jestliže by se splnil poslední bod, tedy provázání s dotacemi, bylo by bezpředmětné řešit otázku sociálně slabých občanů.

Druhým možným řešením je místní poplatek, což by bylo v kompetenci zastupitelstev obcí, které by si poplatky stanovily. Výhodou tohoto řešení je, že by ho zavedly obce, pokud by byly celkové náklady s jeho vybíráním nižší než výnosy, které by z něj obci náležely. Orgány územní samosprávy jsou také více informovány o možnostech občanů a mohly by uvážit výši poplatku, jeho splatnost a také osvobození některých občanů od jeho placení. Hlavní nevýhody poté Analýza spatřuje v tom, že zastupitelstvo se může rozhodnout, poplatek nezavést a tím zmařit účel a cíl tohoto postupu. Navýšila by se také potřebná administrativní práce v souvislosti s poplatkem a opět, pokud by nebyl poplatek propojen s dotacemi, mohl by zde vzniknout negativní důsledek na sociálně slabé občany.²¹⁹

Dle mého názoru pokud by zavedení místního poplatku záviselo na tom, zda zastupitelstvo tento poplatek schválí či nikoli, skutečně by se snižovala účinnost tohoto řešení. A také

²¹⁸ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti ..., s. 9 – 10.

²¹⁹ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti..., s. 10 – 11.

shledávám reálnou hrozbu v tom, že každá obec by měla poplatek jinak vysoký, což by mohlo vést k rozdílným částkám, které by v případě porušení zákona ochrany ovzduší museli lidé zaplatit v různých obcích. Myslím si, že zavedení plošného poplatku spolu s jednotnou cenou by bylo daleko efektivnější a nevznikal by zde zbytečný nesoulad, který by se mohl projevit v nesouhlasu občanů jednotlivých obcí. Toto řešení tedy neshledávám za proveditelné. V posledním bodě, tedy ohledně záporného dopadu na sociálně slabé osoby, se shoduji s výše zmíněným názorem, tedy, že by v případě provázání s dotacemi byl problém vyřešen. Těž je zde otázka, zda by tento problém již nevyřešilo osvobození od místního poplatku.

Další možností jsou poplatky v rámci zákona o ochraně ovzduší, kdy se také uvažovalo nad možností pouhého rozšíření stávajícího zákona o ochraně ovzduší o domácnosti. První rok by poplatek byl vyčíslen na 500 Kč a v každém následujícím roce by poplatek činil o 500 Kč více. Maximální celkový limit by zde byl stanoven na 3000 Kč. Výnos z poplatků by se poté dělil na polovinu. Jedna polovina by připadla obcím, v jejichž území je spalovací stacionární zdroj. A druhá polovina by připadla obci s rozšířenou působností, která je příslušná. Výhodou tohoto řešení je to, že nemění nynější systém a obec by byla nucena tento poplatek vybírat. Předpokladem je i vysoká účinnost, ale jen v případě, že toto řešení budou obce náležitě a řádně využívat. Opět je zde jako negativní důsledek administrativní činnost, která by se ve vyšší míře odrazila na správě poplatku a také dopad na sociálně slabé v případě nepropojení s dotacemi. A také by se zde dalo setkat s možnou nevlí obcí v plnění ukládání poplatků.²²⁰ Jak jsem již uvedla výše, administrativní aparát bude vždy zatížen, tady je konkrétně zatížen také v obci, podobně jako při kontrole v obydlí. Pokud bych vzala v úvahu neochotu obcí ve vybírání tohoto poplatku, neprojevovala by se neochota v rámci kontrol? Toto je velice obecně formulovaný negativní bod, který by ale mohl vést k neochotě ve všech poplatcích a povinnostech, které se obcím nařizují. Což by poté odporovalo tomu, proč je to obcím nařizováno. A znovu se budu opakovat, že poslední bod na provázání s dotacemi beru spíše jako upozornění, jejímž splněním se tomuto bodu předejde.

Poslední možnou negativní motivací je navýšení spotřební daně z paliv, která jsou pevná. Uvažovalo se o jejím zavedení samostatném, nebo v souvislosti s předchozími třemi řešeními, kdy by sloužila jako jejich doplněk. Ministerstvo financí tuto metodu vedoucí k řešení dané situace podpořilo a také by se využilo dosavadního systému daně. Nevýhodou této možnosti Analýza Ministerstva životního prostředí spatřuje v nepřihlídnutí k technickým parametrům kotle. A také, že daň je pouze úzce zaměřena, vztahuje se tedy pouze na uhlí. A opět by toto

²²⁰ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti ..., s. 11.

řešení vedlo k dopadům na sociálně slabé občany. A proč nebyla tato varianta zavedena i přes to, že se k ní přiklonilo Ministerstvo financí? Bylo to z důvodu, že tehdejší politická situace nesouhlasila se zvyšováním daní.²²¹ Také bych se přikláněla k ideálnosti tohoto řešení. Zvýšení by se mohlo rozšířit postupně i na jiná paliva, a tak by se nejednalo pouze o uhlí. Samotné zohlednění technických parametrů kotle by mohlo být také dále upraveno, pokud by to bylo nutné. Obě tyto negativní situace lze vyřešit projednáním a novou právní úpravou. O důsledcích pro sociálně slabé občany bylo hovořeno výše.

Navazujícím řešením dané situace by dle mého názoru mohla být i cena dřeva. V momentě, kdyby cena dřeva poklesla, mohlo by to více provozovatele motivovat k jeho koupi a nezatápět škodlivým materiálem. Tato cena je sice ovlivněna poptávkou a nabídkou, pokud by však cena byla z části snížena za pomoci dotací, pozitivně by to mohlo ovlivnit jeho nákup. Tuto samou otázku lze pokládat i z pozice odpadů. Je potřeba se zamyslet, proč lidé raději pálí odpady a škodlivé materiály (např. plasty) ve spalovacích stacionárních zdrojích, než aby odpad vyhodili do předem určených míst. Domnívám se, že popelnice na tříděný odpad se dnes již nachází v jakémkoliv městě či malé vesničce. Je však možné, že se v některých částech nevyskytují, vzhledem k tomu, že se popelnic na tříděný odpad zavádějí základě obecně závazné vyhlášky²²² a obec tak není k jejich zavedení nucena. Myslím si však, že hlavním důvodem pro spálení těchto materiálů je spíše pohodlnost občanů či lhostejnost. Zde by ani snížení poplatků, které obec může zavést²²³ u normálního komunálního odpadu, nepřineslo kýžený výsledek.

Pozitivní motivace má pouze jedno řešení, kterým je odpočet od základu daně z příjmů fyzických osob v případě zakoupení spalovacího stacionárního zdroje, který naplňuje vymezené technické a emisní nároky. V případě předložení dokladu o koupi a protokolu o revizi spalovacího stacionárního zdroje, by u fyzických osob byl odpočet stoprocentní dle ceny pořízení. Toto řešení mělo být zavedeno pouze do konce roku 2019. Výhody jsou takové, že jakákoliv osoba si může stacionární spalovací zdroj pořídit a nárokovat odpočet. Vedlo by to k silné motivaci, jelikož cca 20% z ceny pořízení se navrátí v rámci odpočtu. Jedná se též o časově omezené řešení z pohledu poklesu příjmů státního rozpočtu a z důvodu snahy o rychlejší změnu. Jediná nevýhoda je v tom, že odpočet se nevztahuje na osoby, které neplatí daň z příjmů. K tomuto kroku se Ministerstvo financí nepřipojilo, jelikož narušuje koncepci

²²¹ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti..., s. 11.

²²² §17 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

²²³ §17a odst. 1 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

navyšování daní.²²⁴ Souhlasím s tím, že úprava se zaměřuje pouze na poplatníky daně z příjmů. Myslím si ale, že řešení by byla úleva na daních. Ať již plošně, nebo pro každou skupinu (plátcí a neplátcí) zvlášť. Nevidím však její velký význam pro to, aby toto řešení nebylo zavedeno, obzvláště, kdyby se propojilo s nějakým dalším řešením.

Na samotné prokázání porušování zákona lze použít i jiné metody, než je provádění kontroly. Jedním z takových postupů je Ringelmannova metoda neboli měření tmavosti kouře. Zakládá se na srovnání kouře z komína spolu s Ringelmannovou stupnicí za pomoci lidského zraku. Tato metoda má však mnoho nedostatků. Nelze ji provádět proti přímému slunci, proti okolním stavbám či krajině. Pozadím by mělo být světlo oblohy, což samozřejmě vylučuje porovnávání stupnice s kouřem za tmy. Jedinými náklady, které zde připadají v úvahu, jsou obstarání Ringelmannovy stupnice (což činí pouze zanedbatelnou sumu) a pracovník, který má porovnání na starosti.²²⁵ Dle důvodové zprávy by takoví pracovníci měli být alespoň dva, což předpokládá i u samotné přímé kontroly spalovacího stacionárního zdroje.²²⁶ Osobně se domnívám, že tato metoda je opravdu chabá v tom, že je potřeba ideálních světelných podmínek a je tedy předem vyloučeno její použití během jakéhokoliv pálení paliv v obydlích. Náklady mi oproti kontrole v obydlí nepřijdou vyšší, dokonce bych je řadila ve stejné výši, jelikož mzda úředníka se nemění, ať provádí kontrolu uvnitř obydlí či venku s využitím této stupnice.

Dalším řešením, které se dnes ještě nevyužívá, by mohly být drony. Česko – polský projekt i-Air Region se snaží drony testovat a měl by tak přispět ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů.²²⁷ Již v roce 2016 byla tato technologie odzkoušena na území České republiky, ale v té době ještě technologie nebyla dostatečná, aby např. vzdorovala větru.²²⁸ Problém by mohl být nejen v tom, aby přístroje sbíraly relevantní vzorky, nikoliv třeba vzorky, které jsou do vzduchu přimíchány, ale také, aby vlastník dron nad svůj pozemek umožnil vpustit.²²⁹ Samotné drony však podléhají právní úpravě, kterou je nutné při jejich zavedení zvážit a případně upravit. Například by bylo nutné se vypořádat s otázkou ochranných pásem, jestliže by se dům nacházel

²²⁴ Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti..., s. 12.

²²⁵ Sdělení Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším, V Praze dne 17. září 2019, Příloha č. 4, s. 23 – 24.

²²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb.,...

²²⁷ MOTLOVÁ, Žaneta. Nad komíny vyletí drony. Budou kontrolovat kouř z domácích kotlů [online]. iDnes.cz, 3. července 2018 [cit. 29. listopadu]. Dostupné na < https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/komin-kour-dron-kontrola.A180703_412646_ostrava-zpravy_woj>.

²²⁸ Drony budou kontrolovat, jestli lidé v kotli nepálí plastové lahve [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 29. ledna 2016 [cit. 29. listopadu 2019]. Dostupné na: < <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1676740-drony-budou-kontrolovat-jestli-lide-v-kotli-nepali-plastove-lahve>>.

²²⁹ Drony jako kotlíková „policie“? Kontrola čoudu z komínů budí vášně [online]. Tyden.cz, 11. února 2016 [cit. 29. listopadu 2019]. Dostupné na < https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/drony-jako-kotlikova-policie-kontrola-coudu-z-kominu-budi-vasne_372039.html?showTab=nejctenejsi-7>.

v jejich blízkosti,²³⁰ také bezpečnost lidí, a to nejen fyzická, ale i z pohledu ochrany osobních údajů²³¹ a v neposlední řadě by zde mohl být zásah do vlastnického a soukromého práva. Již v roce 2016 se uvažovalo nad tím, že by dron spíše sloužil jako důkazní prostředek pro odůvodnění kontroly v obydlí, než jako její náhrada.

Osobně se domnívám a souhlasím s tím, že jestliže technologie těchto dronů bude na takové úrovni, aby mohla prokázat porušování zákona provozovatelem, měla by nahradit současnou přímou kontrolu spalovacích stacionárních zdrojů. Jestliže kontrola bude probíhat pouze zvenčí, bude se jednat o menší zásah než v případě, kdy úřední osoba vstupuje do obydlí a pobývá v něm za účelem kontroly. Ano, stále by zde mohlo být narušeno soukromí, ale v o dost menší míře, než se do něj zasahuje nyní. Také by nedocházelo k zásahu do nedotknutelnosti obydlí, jelikož drony by se nepohybovaly v obydlí. Samotná otázka nevpustění dronu vlastníkem nad svůj dům je snadno vyřešitelná stejným způsobem, jako je to nyní se zásahem do nedotknutelnosti obydlí, tedy že by dron mohl nad pozemek a nemovitost i bez povolení vlastníka. Mohlo by se jednat i o účinnější metodu, jelikož i jen namátkově by dron mohl zvládnout zkontrolovat více domů bez administrativní zátěže obcí. Úpravu dronů lze také pojmout tak, že zde nebude nutné předchozí upozornění a kontroly až v případě druhého porušení, kdyby úprava dronů byla zavedena jako součást vlastního šetření úředních osob, které provádění např. i na stavebním úřadě, tedy obhlídky terénu za účelem zjištění nepovolených staveb apod. Myslím si, že tento koncept by vedl i k odstranění potenciálních hrozeb, které byly zmíněny v kapitole č. 3, jelikož by zde samotné prokázání porušování zákona bylo prokázáno i bez podnětů ze strany občanů. A také by se zamezilo výše uvedeným nebezpečím souvisejícím se vstupem do obydlí.

Jestliže by byla kontrola ponechána, osobně bych se ztotožňovala s úpravou domovní prohlídky dle trestního řádu, jak jsem uvedla výše. Myslím si, že současná kontrola je velkým zásahem do ústavně garantovaných práv a měla by být zrušena, nebo alespoň upravena do podoby podmínek domovní prohlídky. Neshledala jsem důvody, proč by kontrola měla být nadále zachována.

²³⁰ Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a o doplnění č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

²³¹ Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Závěr

Diplomová práce se snažila porovnat proti sobě stojící základní práva. Nedotknutelnost obydlí kontrolou spalovacího stacionárního zdroje úřady s rozšířenou působností byla omezena právem na zdraví a příznivé životní prostředí. Ústavní soud došel k závěru, že dostatečným legitimním cílem jsou právě tyto dvě uvedená práva, aby mohla zasáhnout do práva na nedotknutelnost obydlí. Ve své diplomové práci jsem názor Ústavního soudu podrobila kritice a znovu jsem zhodnotila test proporcionality. Dospěla jsem k závěru, že Ústavní soud nepoužil tento test vhodně a došel k chybnému rozhodnutí.

Samotná úprava kontroly stacionárního spalovacího zdroje je dle mého názoru neúplná a nedostatečně chrání nedotknutelnost obydlí. Vhodným řešením by byla právní úprava Belgie, kde v případě nevpustění do obydlí jeho vlastníkem, je zapotřebí povolení soudu. Je zde tak stanovena další ochrana, která je zajištěna nestranností soudu a jeho dlouholetou praxí v rozhodování. Praxí myslím hlavně domovní prohlídky dle trestního řádu, u kterých jsem v diplomové práci shledala, že by měly být inspirací pro změnu kontroly úřadem s rozšířenou působností a mohly by vést ke zlepšení nynější situace.

Diplomová práce také cílila na otázku, zda neexistují potenciální hrozby plynoucí z této kontroly. Na tuto otázku odpověděla kapitola třetí, ve které se hovoří o hrozbě v podobě záměny osob s úředními a využití informací získaných při kontrole k jiným účelům. Také se zde pozastavuji nad pokutou, která hrozí v případě nevpustění úředních osob do obydlí a nesouhlasím s argumentací, že tyto osoby mají přístup pouze do místností, kde je umístěn spalovací stacionární zdroj a palivo bez zásahu do jiných osobních prostor umístěných v obydlí.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit současnou právní úpravu a poukázat na mezery, které během tohoto zhodnocení vyvstaly. Jednou z nich byl test proporcionality, který Ústavní soud během svého rozhodování dle mého názoru nepoužil správně a nevypořádal se s ním dostatečně. Nejvíce problémový byl poslední test proporcionality, tedy konkrétně kritérium přiměřenosti, kde se Ústavní soud více soustředil na svévoli správních orgánů, což je však kritériem rovnosti a tím se odklonil od kritéria přiměřenosti.

V poslední části diplomové práce bylo rozebráno několik možných řešení spalování paliva, ze kterého vznikají emise, bez nutnosti zásahu do nedotknutelnosti obydlí. I tato stanoviska posilují test proporcionality, především kritérium nezbytnosti. Nelze použít úpravu kontroly úřady s rozšířenou působností, jestliže existuje jiné vhodné řešení. Nejvhodnějším řešením by byla kontrola drony, na jejímž provedení se nyní pracuje spolu s Polskem, které je této kontrole také nakloněno. Dané řešení by nezasahovalo do nedotknutelnosti obydlí a mohlo by provést

kontrolu spalování paliva stejně přesně, ne-li přesněji, jestliže se vezme v potaz vývoj technologií.

Celkově tedy hodnotím nynější úpravu kontrol spalovacího stacionárního zdroje jako nedostačující, zasahující do nedotknutelnosti obydlí podstatným způsobem a nevyhovující testu proporcionality. A ani vedle navrhovaných řešení neobstojí její nezbytnost. Z diplomové práce lze vyvozovat, že by kontrola úřady s rozšířenou působností měla být zrušena či alespoň upravena s důrazem na cílený výsledek větší ochrany nedotknutelnosti obydlí.

Již v úvodu jsem nastínila možný další výzkum vzorků popela a jejich důvěryhodnosti. Otázkou také může být samotné umístění paliva, kontrola jeho vhodné skladování, případně možnost mít blízko kotle umístěn tříděný odpad, který ale neslouží pro spalování. Jak se v takovém případě bude postupovat? Celkově jsem se otázkou samotné kontroly paliva, které má být použito pro pálení ve spalovacím stacionárním zdroji nezabývala, jelikož nebylo pro otázku nedotknutelnosti obydlí podstatné. Domnívám se však, že další výzkum v této oblasti by mohl potvrdit mé závěry o tom, že kontrola je v právní úpravě nastavena chybně a lze v ní nalézt problematická ustanovení.

Diplomová práce se současnou právní úpravou kontroly spalovacího stacionárního zdroje neztotožňuje a rozporuje ji. Snažila jsem se dojít k závěrům, na základě kterých je možné prokázat, že došlo k pochybení jak v rámci zákonodárné moci (tedy samotného schválení právní úpravy), tak v rámci moci soudní (posouzení ústavnosti ze strany Ústavního soudu). Širším výzkumem by v této oblasti mohl být i samotný test proporcionality a jeho provedení v rámci nálezů Ústavního soudu. Tedy postupná komparace odůvodnění testů proporcionality a případných rozdílů ve zdůvodnění aplikovaných Ústavním soudem. Tato otázka by se nemusela vztahovat jen na nedotknutelnost obydlí, ale mohla by obsahovat i větší výčet právních úprav, které byly posuzovány testem proporcionality.

V testu proporcionality jsem shledala největší problémy vedoucí ke zhodnocení, že nebyla provedena správně. Ústavní soud nevzal dostatečně v potaz jiná řešení, ať již úpravu dronů, pravidelných revizí či propojení jiných řešení s dotacemi. Jelikož se jedná o řešení ústavnosti nové úpravy, je možné srovnat i řešení, která nebyla dosud zavedena, pokud jsou lepším řešením. Jestliže by Ústavní soud shledal, že kontrola prováděná úřadem s rozšířenou působností není v souladu s ústavním pořádkem, vedlo by takové rozhodnutí k vyhledání a propracování jiných vhodných řešení, tedy těch, které jsou uvedeny v diplomové práci. I přesto, že současná právní úprava v posuzování její ústavnosti obstála, stále se pracuje na lepším řešení kontroly emisí, které vznikají spalováním. Konkrétně v diplomové práci je uveden projekt i-Air Region.

Za další velký problém v samotné kontrole spalovacího stacionárního zdroje považuji pokutu za nevpustění do obydlí. Diplomová práce se tak zaměřuje i na problematiku úpravu této pokuty. Možným zamyšlením v této otázce je, s jakými povinnostmi je tato kontrola spojena. Je nutné být v obydlí, pokud je kontrola předem hlášena? Existují některé objektivní důvody proto, aby úředníci nebyly vpuštěni do obydlí? Jelikož se jedná o úpravu poměrně novou, tyto a jistě další otázky s ní spojené budou odpovězeny až praxí.

Na základě zjištěných poznatků docházím k závěru, že bylo chybné tuto právní úpravu zavést a je velice zajímavé, že Ústavní soud ji prohlásil za souladnou s ústavním pořádkem. Po celou dobu zavádění a přezkumu této úpravy je konstatováno, že zásah do nedotknutelnosti obydlí je tu znatelný, ale všechny důvody proti jejímu zavedení jsou zamítány. Často bez přiměřeného zdůvodnění. Otevírá se tu tak úvaha, jak ostatně nastínili i poslanci při podání návrhu na přezkum ústavnosti, zda kontrola nevede k zajištění i jiných poznatků a informací. Sama bych se také přikláněla k tomu, že tato kontrola otevírá vrátka dalším zásahům do nedotknutelnosti obydlí, jelikož v případě, že bude zavedena další kontrola tímto způsobem, bude se argumentovat právě touto ústavně komfortní úpravou. Což by mohlo vést k daleko větším zásahům do nedotknutelnosti obydlí.

Závěrem lze tedy říci, že lze jen doufat v rychlé postupy v souvislosti s jinými možnými kontrolami vznikajících emisí a jejich brzké zakotvení v právní úpravě, čímž by se upustilo od kontroly prováděné úředními osobami. A také se ukázalo, jak důležité je provádění testu proporcionality, jeho zdůvodnění a hlavně hledání jiných řešení. Kdyby byly provedeny dostatečně, nevznikla by sice tato diplomová práce, ale také by se mohlo předejít zásahu do základního práva občanů provozujících spalující stacionární zdroj. Je potřeba stále těchto práv dbát a mít na paměti důležitost práv vymezených v Listině základních práv a svobod. A to i v případě, že je jedno základní právo omezeno druhým. Vždy je nutná obsáhlá argumentace, proč danou úpravu zavést.

Seznam použitých zdrojů

Monografie a komentáře

- 1) BARTOŇ, Michal a kol. Základní práva. Praha: Leges, 2016. 608 s.
- 2) BEJČKOVÁ, Pavla. Zákon o ochraně ovzduší. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 332 s.
- 3) KLÍMA Karel. a kol. Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 1019 s.
- 4) ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. 4720 s.
- 5) VEDRAL, Josef. Kontrolní řád: Komentář. 1. vydání. Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2015. 256 s.
- 6) WAGNEROVÁ, Eliška a kol. Listina základních práv a svobod. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 931 s.

Právní předpisy

- 1) Usnesení předsednictva č. 2/1993 Sb., České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- 2) Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících, ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů
- 4) Sdělení Ministerstva životního prostředí, odboru ochrany ovzduší k provozování a ke kontrole spalovacích stacionárních zdrojů o jmenovitém tepelném příkonu 300 kW a nižším, v Praze dne 17. září 2019
- 5) Důvodová zpráva k zákonu č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- 6) Zákon č. 369/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- 7) Analýza problémů a možností řešení kontrolovatelnosti plnění povinností provozovatelů spalovacích stacionárních zdrojů umístěných v domácnostech z hlediska ochrany ovzduší, Ministerstvo životního prostředí, červen 2014
- 8) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- 9) Metodická pomůcka pro obce Podání ve veřejné správě 2010, aktualizace 1. ledna 2014, Ministerstvo vnitra
- 10) Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- 11) Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů
- 12) Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- 13) Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
- 14) Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- 15) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- 16) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21. května 2008 o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu
- 17) Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů
- 18) Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 19) Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů
- 20) Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
- 21) Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 22) Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 23) Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

- 1) Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09
- 2) Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. listopadu 2006, Giacomelli proti Itálii, č. 59909/00
- 3) Nález Ústavního soudu ze dne 22. května 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96

- 4) Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 24. listopadu 1986, Gillow proti Spojené království, č. 9063/80
- 5) Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. října 2014, Delta Pekárny a.s. vs. Česká republika, č. 97/11
- 6) Nález Ústavního soudu ze dne 18. července 2017, sp. zn. Pl. ÚS 2/17
- 7) Nález Ústavního soudu ze dne 21. listopadu 2007, sp.zn. IV. ÚS 652/06
- 8) Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 7. června 2007, Smirnov proti Rusku, č. 71362/01
- 9) Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 31. ledna 2017, Rozhkov proti Rusku, č. 38898/04
- 10) Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. března 2017 č. j. 62 A 236/2016-91
- 11) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. listopadu 2012, č.j. 1 As 136/2012-23

Internetové články

- 1) Co do kamen nepatří. [online]. arnika.org, [cit. 8. prosince 2019]. Dostupné na <<https://arnika.org/co-do-kamen-nepatri>>.
- 2) Revize a kontroly plynových zařízení. [online]. revizekontroly.cz. [cit. 7. prosince 2019]. Dostupné na <<https://revizekontroly.cz/odborne-clanky/plynova-zarizeni/revize-a-kontroly-plynovych-zarizeni>>.
- 3) ROUBÍČKOVÁ, Petra. MŽP spouští poslední vlnu kotlíkových dotací. Do krajů pošle přes 3 miliardy [online]. mzp.cz. 10. ledna 2019 [cit. 30. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.mzp.cz/cz/news_19010_KD>.
- 4) KLIČKA, Jan. Kontroly kotlů už začaly. Za úředníky se vydávají i zloději [online]. Denik.cz, 8. února 2017 [cit. 9. listopadu 2019]. Dostupné na <<http://www.denik.cz/ekonomika/kontroly-kotlu-uz-zacaly-za-uredniky-se-vydavaji-i-zlodeji-20170208.html>>.
- 5) Když je soused sousedovi „vlkem“ [online]. ochrance.cz, 29. června 2017 [cit. 11. listopadu 2019]. Dostupné na <<https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2017/kdyz-je-soused-sousedovi-vlkem/>>.
- 6) MOTLOVÁ, Žaneta. Nad komíny vyletí drony. Budou kontrolovat kouř z domácích kotlů [online]. iDnes.cz, 3. července 2018 [cit. 29. listopadu]. Dostupné na <

https://www.idnes.cz/ostrava/zpravy/komin-kour-dron-kontrola.A180703_412646_ostrava-zpravy_woj>.

- 7) Drony budou kontrolovat, jestli lidé v kotli nepálí plastové lahve [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 29. ledna 2016 [cit. 29. listopadu 2019]. Dostupné na: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1676740-drony-budou-kontrolovat-jestli-lide-v-kotli-nepali-plastove-lahve>>.
- 8) Drony jako kotlíková „policie“? Kontrola čoudu z komínů budí vášně [online] Tyden.cz, 11. února 2016 [cit. 29. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/drony-jako-kotlikova-policie-kontrola-coudu-z-kominu-budi-vasne_372039.html?showTab=nejtenejsi-7>.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá prováděním kontroly spalovacího stacionárního zdroje a jeho zásahu do nedotknutelnosti obydlí. Diplomová práce vymezuje právo na nedotknutelnost obydlí a srovnává ho s právem na zdraví a právem na příznivé životní prostředí, které vedly k zavedení nové právní úpravy kontroly spalovacího stacionárního zdroje. Stručně vymezuje provádění kontroly a zaměřuje se na její ústavnost a hledání problematiky této úpravy. Srovnává kontrolu s domovní prohlídkou dle trestního řádu, zabývá se testem proporcionality a hledá lepší řešení namísto kontroly spalovacího stacionárního zdroje. Tato diplomová práce tak rozporuje současnou právní úpravu. V diplomové práci autorka nachází důvody stojící proti této úpravě a navrhuje vhodné řešení v oblasti dronů.

Abstract

The thesis deals with the control of combustion stationary source and its intervention in the inviolability of the home. The thesis defines the right to inviolability of the home and compares it with the right to health and the right to a healthy environment, which led to the introduction of the new legal regulation of the control of combustion stationary source. It briefly defines the implementation of control and focuses on its constitutionality and the search for the issue of this regulation. It compares control with home searching according to the Czech Criminal Procedure Code, deals with the proportionality test and looks for a better solution instead of controlling a stationary combustion source. This thesis contradicts the current legal regulation. In the thesis the author finds the reasons against said legal regulation and proposes a suitable solution in the field of drones.

Klíčová slova

nedotknutelnost obydlí, kontrola spalovacího stacionárního zdroje, základní práva, Listina základních práv a svobod, test proporcionality

Key words

Inviolability of the home, control of combustion stationary source, fundamental rights, Charter of fundamental rights and freedoms, proportionality test